

Medielovbok

INNHold:

Forord.....	Side 1
Ærekrenkelsler i gjeldende straffelov.....	Side 2
Skadeserstatningsloven, gjeldende.....	Side 4
Skadeserstatningsloven, ny tekst.....	Side 5
Krenkelse av privatlivets fred.....	Side 6
Opptaksforbud i domstolloven.....	Side 4
Krenkelsler av statsoverhoder mm.....	Side 7
Diverse andre krenkelsler	Side 8
Åndsverkloven §45 (utdrag).....	Side 11
Åndsverkloven §45 c - om personfoto.....	Side 16
Ny straffelov - vern av friheter.....	Side 17
Ny straffelov § 269 om redaktøransvar.....	Side 20
Ny straffelov § 270 om andre redaktørregler.....	Side 20
Ny straffelov - ulovlig etterretning.....	Side 21
Personopplysningsloven.....	Side 22
Domstolloven.....	Side 25
Kildevern, i tvistelov og straffeprosesslov....	Side 30
Ransaking og beslag i redaksjoner.....	Side 31
Redaktøransvar § 431 i straffelov 1905.....	Side 32
Kringkasting og audiovisuelle tjenester.....	Side 33
Politiregisterloven (i kraft 1.7.2014).....	Side 39
Forskrift til politiregisterloven.....	Side 46
Lov om redaksjonell fridom.....	Side 50
Gammel straffelov, beriktigelsesrett mm.....	Side 52
Gammel straffelov, trykkeplikt for ære-dom..	Side 53
Plikt til merking av hjemmesider på nett.....	Side 54

Medielovboka 2014

Denne «lovboken» er satt sammen av Norsk Redaktørforening til bruk i kurssamlinger for redaktører i 2014. Heftet inneholder (utdrag av) både gammel straffelov (av 1902) og ny straffelov (av 2005). Det er uklart når den nye trer i kraft, men det kan ennå gå flere år før det skjer. Årsaken skal være at politiets gamle datasystemer ikke klarer oppgavene med ny lov.

Samtidig har Stortinget vedtatt at ærekrenkelser ikke lenger skal kunne straffes med bøter eller fengsel, og at mortifikasjonsinstituttet oppheves. Eventuell økonomisk erstatning og/eller oppreisning for ære skal da - når ny straffelov og skadeserstatningslov trer i kraft - kun skje ved sivilt søksmål. Ærekrenkelsesbestemmelsene blir dermed fjernet fra straffeloven og flyttet til skadeserstatningsloven. Dermed vil vi også i Norge ha avkriminalisert ære-krenkelser.

Ærekrenkelsessaker i Norge er for øvrig stort sett behandlet bare etter skadeserstatningsloven og rettspraksis fra EMD siden år 2000. Straffelovens regler gir likevel en god bakgrunn for å forstå lovgivning om krenkelser.

Under kurssamlingen går vi gjennom hovedlinjene i det som er norsk injurierett av i dag - hovedsaklig trukket opp av den europeiske menneskerettsdomstolen i Strasbourg (EMD). Det er disse linjene som nå videreføres gjennom nye bestemmelser i sivillovgivningen (skadeserstatningsloven).

På grunn av at straffeloven i sin helhet er under revisjon, kan det forekomme feil i enkelte av de eldre og kuriøse straffebestemmelsene som er med i dette heftet.

De bestemmelsene som fortsatt er gjeldende og aktuelle i mediearbeidet, er kontrollert.

Oslo 20. august 2014
NEØ

Ærekrenkelser

Rettsstridig ærekrenkelse gir også grunnlag for **erstatningskrav**, se side 4 og 5.

Den subjektive ære (selvdømmet)

Omdømmet:

... egnet til å ...

- skade gode navn og rykte
- utsette ham for hat, ringeakt eller tap av fornøden tillit...

§ 247 mest brukt i saker mot mediene.

Sjelden i bruk

§ 248 er lite brukt.

Sannhetsbevis,

Sann ærekrenkelse, svært sjelden i dag.

«Nødrett» m v

Avskjæring av sannhetsbevis,

Provokasjon og retorsjon

Ærekrenkelser, straffeloven av 1902

(Straffelovens kapittel 23: Ærekrenkelser)

§ 246

Den, som rettsstridig ved ord eller handling krenker en annens æresfølelse eller som medvirker dertil, straffes med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder.

§ 247

Den som i ord eller handling opptrer på en måte som er egnet til å skade en annens gode navn og rykte eller til å utsette ham for hat, ringeakt eller tap av den for hans stilling eller næring fornødne tillit, eller som medvirker dertil, straffes med bøter eller med fengsel inntil 1 år. Er ærekrenkelse forøvet i trykt skrift eller kringkastingssending eller ellers under særdeles skjerpene omstendigheter, kan fengsel inntil 2 år anvendes.

§ 248

Har den etter § 247 skyldige handlet mot bedre vidende, straffes han med fengsel inntil 3 år.

Under særdeles formildende omstendigheter, kan bøter anvendes.

§ 249

1. Straff etter §§ 246 og 247 kommer ikke til anvendelse dersom det føres bevis for beskyldningenes sannhet.
2. Selv om det føres sannhetsbevis som nevnt under 1, er beskyldningen straffbar dersom den er fremsatt uten at der var noen aktverdig grunn til det eller dersom den ellers er utilbørlig på grunn av formen eller måten den er fremsatt på eller av andre grunner.
3. Straff etter §§ 246 og 247 kommer ikke til anvendelse på den som har vært pliktig eller nødsaget til å uttale seg eller som har uttalt seg til berettiget varetagelse av eget eller andres tarv, dersom det godtgjøres at han i enhver henseende har vist tilbørlig aktsomhet.
4. Bevis for sannheten av en beskyldning tillates ikke ført
  - a) for straffbar handling som den beskyldte er frikjent for ved endelig innenlandsk eller utenlandsk dom.
  - b) dersom retten enstemmig finner det utvilsomt at beskyldningen er utilbørlig uansett dens sannhet og at nektelse av bevisførsel er ønskelig av hensyn til den fornærmede. Sådan bevisførsel må aldri nektes dersom påtalemyndigheten eller saksøkeren på forhånd har tilkjennegitt at der vil bli påstått straff etter § 248 eller at der bare vil bli gjort borgerlige rettskrav gjeldende.
5. Når bevisførsel om sannheten av en beskyldning er nektet, er det heller ikke adgang til bevisførsel om hvorvidt tiltalte (saksøkte) har trodd eller hatt grunn til å tro på beskyldningens sannhet.

§ 250

Er ærekrenkelsen fremkalt av den fornærmede selv ved utilbørlig adferd eller gjengjeldt med en legemskrenkelse eller ærekrenkelse, kan straff bortfalle.

<p style="text-align: center;">§ 251</p> <p>Forbrytelser som omhandles i dette kapitel, påtales alene av det offentlige når det begjæres av fornærmede og finnes påkrevet av almene hensyn. Påtalen kan begrenses til bare å gjelde påstand om at ærekrenkelsen skal erklæres for død og maktesløs (jfr. § 253).</p> <p>Det offentlige kan dog uten begjæring av noen fornærmet påtale en ærekrenkelse som er rettet mot en ubestemt krets eller et større antall personer, når det finnes påkrevet av almene hensyn.</p> <p>Det samme gjelder når ærekrenkelsen er forøvet mot noen under utførelsen av offentlig tjeneste eller i anledning av tjenestehandling, eller når noen som enten er eller på den tid det handles om, var offentlig tjenestemann, beskyldes for en handling eller et forhold som kunne pådra ham straff eller tjenestens tap.</p> <p style="text-align: center;">§ 252</p> <p>De handlinger som er betegnet som straffbare i §§ 247 og 248, blir også å straffe, når de er rettet mot en avdødes minne. Dog blir her straffen i det i § 247 omhandlede tilfelle å nedsette til bøter og i det i § 248 omhandlede til bøter eller fengsel inntil 3 måneder.</p> <p>Berettiget til å begjære og reise påtale er den avdødes ektefelle, foreldre, barn, søsken og arvinger.</p> <p style="text-align: center;">§ 253</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Når det har vært adgang til å føre bevis for sannheten av en beskyldning og beviset ikke er ført, kan den fornærmede forlange at beskyldningen blir erklært død og maktesløs (mortifisert) dersom ikke annet følger av lov. 2. Krav om mortifikasjon skal avvises når den som har satt fram beskyldningen tar den tilbake før hovedforhandlingen på en måte som retten finner tilfredsstillende for den fornærmete. 3. Krav om mortifikasjon skal videre avvises: <ol style="list-style-type: none"> a) når beskyldningen er framkommet i en dom, kjennelse, rettslig beslutning eller annen dommerhandling. b) når beskyldningen er satt fram av et vitne under forklaring i rettsmøte eller for politi og påtalemyndighet eller en granskingskommisjon som nevnt i bokstav d, eller av en part, prosessfullmektig, aktor, forsvarer, oppnevnt sakkyndig eller personundersøker eller av en tjenestemann ved påtalemyndigheten eller politiet under rettergang eller etterforskning. I disse tilfelle skal likevel kravet om mortifikasjon ikke avvises når retten finner at den fornærmede bør få sannheten av beskyldningen prøvd i mortifikasjonssak mot saksøkte eller at uttalelsen ligger utenfor sakens ramme. c) når beskyldningen er framkommet i en skriftlig uttalelse fra Stortingets ombudsmann for forvaltningen. d) Når beskyldningen er framkommet i en uttalelse fra en granskingskommisjon, et kontrollutvalg eller et annet organ som er oppnevnt av Kongen, Stortinget, et departement eller en fylkesmann for å granske faktiske forhold med sikte på å avdekke lovbrudd eller kritikkverdige forhold. Kongen kan bestemme at det samme skal 	<p style="text-align: center;">Ærekrenkelser</p> <p>Påtalespørsmål</p> <p>Bare unntaksvis reises ærekrenkelsessak som offentlig straffesak. De fleste saker går som privat straffesak eller som ren sivilsak (sak om oppreisning og/eller erstatning).</p> <p>Avdødes minne</p> <p>Mortifikasjon</p> <p>Dementi, tilbakekall</p> <p>Retts handlinger m v</p> <p>Ombudsmannens uttalelser</p> <p><u>Ny bestemmelse 1995:</u> Uttalelse fra kontroll, granskingsutvalg o.l.</p> <p>forts.</p>
---	---

Erstatning m.v.	<p>gjelde for et kontrollorgan som er oppnevnt av andre offentlige myndigheter enn de som er nevnt i første punktum. For beskyldninger som fremsettes under granskingen, gjelder bokstav b annet punktum tilsvarende.</p> <p>4. Når det er satt fram krav om straff for beskyldningen, kan krav om mortifikasjon ikke avvises etter nr. 2 eller 3 med mindre straffekravet blir avvist eller forkastet.</p> <p style="text-align: center;">§ 254</p> <p>Ansvar for ærekrenkelse forøvd i blad eller tidsskrift som er trykt i riket, omfatter ikke den som bare har deltatt ved teknisk framstilling eller distribusjon av skriftet. Tilsvarende gjelder for kringkastingssending.</p> <p style="text-align: center;"><u>Skadeserstatningsloven</u></p> <p style="text-align: center;">§3-6. (<i>erstatning for ærekrenking og krenking av privatlivets fred.</i>)</p> <p>Den som har krenket en annens ære eller privatlivets fred, skal, såfremt han har vist uaktsomhet eller vilkårene for straff er til stede, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under hensyn til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke økonomisk art som retten finner rimelig.</p> <p>Er krenkingen forøvd i trykt skrift, og noen som har handlet i eierens eller utgiverens tjeneste er ansvarlig etter første ledd, hefter også eier og utgiver for erstatningen. Det samme gjelder oppreisning pålagt etter første ledd, med mindre retten av særlige grunner finner å burde fritta dem. Eier eller utgiver kan også pålegges slik ytterligere oppreisning som retten i forhold til dem finner rimelig. Norsk Rikskringkasting hefter på tilsvarende måte når noen som handler i institusjonens tjeneste er ansvarlig etter første ledd for sending i kringkastingen. Det samme gjelder for annen institusjon som driver kringkasting.</p> <p>I dom som går ut på straff eller mortifikasjon, kan retten tilplikte domfelte å betale til fornærmede et beløp til kunngjøring av dommen. Det samme gjelder ved domfelling etter straffelovens §130.</p> <p>Ansvar for krenking forøvd i blad eller tidsskrift som er trykt i riket, omfatter ikke den som bare har deltatt ved teknisk framstilling eller distribusjon av skriftet. Tilsvarende gjelder for kringkastingssending.</p>
<p>Ansvar er redaksjonelt Ansvarsfrihet for ikke-redaksjonelle medvirkere.</p>	
<p>Gjeldende lov</p>	
<p>Se <u>ny lov</u> neste side</p>	
<p>Krav om erstatning for økonomisk tap og/eller for oppreisning for tort og svie kreves etter skadeserstatningsloven, enten direkte i en sivilsak (tvistelovsak), eller som ledd i privat straffesak, der det vanligvis også kreves mortifikasjon (etter gammel lov).</p>	
<p>LITTERATUR om ærekrenkelser mv</p>	
<p>Ytringsfrihet, av Kyrre Eggen. Cappelen, Oslo 2002. 1027 sider.</p>	
<p>Medierett av Nils E. Øy. Cappelen Damm/IJ 2013 - 474 sider.</p>	

Skadeserstatningsloven (NY)

ikke trådt i kraft

§3-6. (erstatning for krenking av privatlivets fred)

Den som har krenket privatlivets fred, skal, såfremt han har utvist uaktsomhet eller vilkårene for straff er oppfylt, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under henvisning til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art som retten finner rimelig. I dom som går ut på straff, kan retten pålegge domfelte å betale til fornærmede et beløp til kunngjøring av dommen.

Ansvaret etter første ledd omfatter ikke den som bare har deltatt ved teknisk fremstilling eller formidling av ytringen.

Er noen som har handlet i tjenesten til en eier eller utgiver av et massemedium ansvarlig etter første ledd, hefter også eieren eller utgiveren for erstatningen. Det samme gjelder oppreisning, med mindre retten av særlige grunner fritar dem. Eieren eller utgiveren kan også pålegges slik ytterligere oppreisning som retten i forhold til dem finner rimelig.

§3-6a. (erstatning for ærekrenkelser)

Den som uaktsomt har satt frem en ytring som er egnet til å krenke en annens ærefølelse eller omdømme, skal yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten ut fra den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art som retten finner rimelig. Dersom den krenkede døde mindre enn 15 år før krenkelsen etter første ledd fant sted, kan krav om oppreisning settes frem av hans nærmeste.

En ærekrenkende ytring medfører ikke ansvar etter første ledd dersom den anses berettiget etter en avveining av de hensyn som begrunner ytringsfrihet. Ved denne vurderingen skal det særlig legges vekt på om ytringen hviler på et fyldestgjørende faktisk grunnlag, på ytringens grad av krenkelse, og om hensynet til den krenkede er tilfredsstillende ivaretatt ved for eksempel adgang til imøtegåelse, om allmenne interesser eller andre gode grunner tilsa at den ble satt frem, og om ytreren har vært i aktsom god tro med hensyn til de momenter som kan gjøre ytringen berettiget.

Reglene i §3-6 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

Erstatning m.v.

Nye lovtekster

Erstatninger for krenkelser av privatlivets fred, i stedet for eller i tillegg til eventuelle krav om straff, skjer etter denne bestemmelsen når den gamle straffeloven oppheves og den nye trer i kraft.

Om **straff** for krenkelser av privatlivet, se neste side.
Straff for krenkelser av privatliv kan gis også i ny straffelov.

Her er kommende regler om ærekrenkelser

Dette er de nye regler om ærekrenkelse i norsk lov. Når den gamle straffelov oppheves, kan det bare kreves erstatning for eventuelle økonomiske tap og/eller oppreisning for «tort og svie».

Erstatning for økonomiske tap blir sjelden bevist og tilkjent, så vanlig kompensasjon er oppreisning.

Bestemmelsen er skal være en videreføring av gjeldende rett på dette rettsområdet i Norge.

Kilder: Ot.prp.nr 22 (2008–2009) og Innst. O. nr 73 (2008 2009) avgitt 12. mai 2009.

<p>Privatlivets fred</p> <p>Gjeldende lov</p> <p>..offentlig meddelelse om personlige eller huslige forhold...</p> <p>Krenkelse av privatlivets fred gir også grunnlag for erstatningskrav, se side 4 og 5.</p> <p>..skremmende eller plagsom opptreden</p> <p><i>Vern av <u>privatliv</u> gjelder ikke døde personer, men se likevel vern for avdødes fotografi, åvl § 45c, side 16.</i></p> <p>Ny lov, ikke trådt i kraft</p> <p>Strafferammen er firedoblet fra tre måneder til 12, enda fenselsstraff visstnok aldri er idømt noen i denne bestemmelsens historie fra 1889.</p> <p>Det vanlige også her er oppreisning.</p> <p>Hva som er offentlig, var etter gammel straffelov det som ble sagt eller vist for en større gruppe personer (12-15), i trykt presse eller kringkasting. Høyesterett fant at i 2012 at Internett ikke var «offentlig», slik at en endring av loven på dette punkt (gml strl § 7) ble vedtatt av Stortinget i april 2013.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Forseelser mot person, krenkelse av privatlivets fred</u></p> <p style="text-align: center;"><i>(Straffeloven av 1902 kapittel 39; forseelser mot person)</i></p> <p style="text-align: center;">§ 390</p> <p>Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder straffes den som krenker privatlivets fred ved å gi offentlig meddelelse om personlige eller huslige forhold.</p> <p>§§ 250 og 254 får tilsvarende anvendelse.</p> <p>Er forseelsen forøvet i trykt skrift, kan inndragning beslattes i samsvar med § 38.</p> <p>Offentlig påtale finner bare sted når det begjæres av fornærmede og finnes påkrevet av almene hensyn.</p> <p style="text-align: center;">§ 390 a</p> <p>Den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs adferd krenker en annens fred eller som medvirker hertil straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder.</p> <p>Offentlig påtale finner bare sted når det begjæres av fornærmede og finnes påkrevet av almene hensyn.</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p style="text-align: center;"><i>(Straffeloven av 2005 kapittel 24; vern av personlig frihet og fred)</i> <i>(ikke trådt i kraft)</i></p> <p style="text-align: center;">§ 267 Krenkelse av privatlivets fred</p> <p>Den som gjennom offentlig meddelelse krenker privatlivets fred, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.</p> <p>Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse på den som bare har deltatt ved teknisk bistand eller distribusjon av et blad eller tidsskrift produsert i riket. Tilsvarende gjelder for kringkastingssendinger.</p> <p>Straff etter første ledd kan bortfalle dersom meddelelsen var fremkalt av den fornærmede selv ved utilbørlig atferd, eller meddelelsen er blitt gjengjeldt ved en krenkelse av privatlivets fred eller en kroppskrenkelse.</p> <p style="text-align: center;">§ 266 Hensynsløs atferd</p> <p>Den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.</p>
--	--

Krenkelse av statsoverhoder og fremmed stat

Straffeloven 1902 § 95

Den som her i riket offentlig forhåner en fremmed stats flag eller riksvåpen, eller som medvirker hertil, straffes med bøter eller med hefte eller fengsel inntil 1 år.

På samme måte straffes den som her i riket krenker en fremmed stat ved å øve vold mot eller opptre truende eller fornærmelig overfor noen representant for den, eller ved å trenge seg inn i, gjøre skade på eller tilsmusse bygning eller rom som brukes av slik representant, eller som medvirker hertil.

Straffeloven 1902 § 96

Med Hensyn til fremmed Statsoverhoved finder §§ 102 og 103 tilsvarende Anvendelse. Det samme er Tilfældet med §§ 99, 100 og 101, saafremt vedkommende fremmede Statsoverhoved med den norske Statsmyndigheds Samtykke opholder sig i Riget.

For Forbrydelser af de i Kapitlerne 21, 22 og 23 nævnte Slags mod fremmed Stats Sendebud, medens han opholder sig her i Riget, kan de ellers fastsatte Frihedsstraffe forhøies med indtil en Halvdel.

Straffeloven 1902 § 101

Den, som bevirker eller medvirker til, at der mot Kongen eller Regenten øves Vold eller anden Legemsfornærmelse, straffes med Fængsel i mindst 2 Aar. Fængsel inntil 21 år kan anvendes, saafremt betydelig Skade paa Legeme eller Helbred er tilføiet eller forsøgt tilføiet.

Forøves nogen Ærekrenkelse mod Kongen eller Regenten, straffes den skyldige med Hefte eller Fængsel indtil 5 Aar.

Straffeloven 1902 § 102

I ethvert Tilfælde, hvor nogen i Kapitlerne 19, 20, 21, 22 eller 23 omhandlet Forbrydelse er forøvet mod noget Medlem af det kongelige Hus, kan den for Forbrydelsen fastsatte Frihedsstraf forhøies indtil det dobbelte og Fængsel inntil 21 år anvendes, hvis den almindelige Straf naar 8 Aars Fængsel.

Straffeloven 1902 § 103

Paatalen af Ærekrenkelser i Henhold til §§ 101 og 102 finder alene Sted efter Kongens Befaling eller med hans Samtykke.

Andre krenkelser

Gjeldende lov

Krenkelse av fremmed stat

Se Mæland side 414 ff.

Krenkelse av fremmed statsoverhode

Se Mæland side 414 ff, særlig side 416.

Krenkelse av Kongen

Se Mæland side 414 ff.

Jfr Grunnloven § 5.

Krenkelse av kongefamilien

Se Mæland side 414 ff.

For påtale kreves ...

Andre krenkelser

Forbrytelser mot myndighetene

Bestemmelsen, som sist ble endret i 1958, har - så langt vi vet - ikke vært i bruk siden da. I mellomkrigstiden har den vært anvendt én gang, se Rt 1933 side 1139.

Historisk om bestemmelsen:
Se Rolv Werner Erichsen: «For Ytringsfrihet under ansvar. Norsk Presseforbund 1910-1935-1960», Oslo 1960 - side 138 ff.

Diskriminering mv

Ny lovtekst i kraft fra 1. januar 2006. Overstrøket setning opphevet april 2013 da «offentlig»-begrepet ble utvidet i gml straffelov (§ 7).

Se også ny lov: Diskrimineringsloven.

Oppfordring til lovbrudd

Blasfemi

Jens Arnfred Olesen i Bergen var redaktør for bladet Fri-tænkeren, og ble i 1911 den seneste nordmann (og eneste siden 1900) som er dømt etter blasfemiparagrafen. Han fikk en bot på 10 kroner, for en artikkel med kritikk av julefesten.

Diverse straffebestemmelser i Straffelov 1902

Straffeloven 1902 § 130

Med Bøder eller med Hefte eller Fængsel indtil 1 Aar straffes den, som mod bedre Vidende offentlig tillægger nogen af Statsmagterne eller en anden offentlig Myndighed Handlinger, som de ikke har foretaget, eller giver en vildledende Fremstilling af de Omstændigheder, hvorunder eller den Maade, hvorpaa de har handlet, eller som medvirker hertil.

Er den uriktige Paastand fremført i Hensigt at skade vedkommende Myndighed i det almindelige Omdømme, kommer samme Straf til Anvendelse, ogsaa naar Paastanden er fremført af grov Uagtsomhed.

Er Forbrydelsen forøvet mod Stortinget, nogen av dets Afdelinger, Komiteer eller Tjenestemænd, finder Paatale alene Sted efter Begjæring af Stortinget. Ellers finder Paatale Sted efter Begjæring af vedkommende Regjeringsdepartement eller efter Kongens Bestemmelse.

Straffeloven 1902 § 135 a

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt offentlig setter frem en diskriminerende eller hatefull ytring, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år. Likt med en offentlig fremsatt ytring, jf. §7 nr. 2, regnes en ytring når den er satt frem slik at den er egnet til å nå et større antall personer. Som ytring regnes også bruk av symboler. Medvirkning straffes på samme måte.

Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres

- hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,
- religion eller livssyn, eller
- homofile legning, leveform eller orientering.

Straffeloven 1902 § 140

Den som offentlig opfordrer eller tilskynder til Iværksettelsen af en strafbar Handling eller forherliger en saadan eller tilbyder at udføre eller bistaa ved Udførelsen af en saadan, eller som medvirker til Opfordringen, Tilskyndelsen, Forherligelsen eller Tilbudet, straffes med Bøder eller med Hefte eller Fængsel indtil 8 Aar, dog i intet Tilfælde med højere Frihedsstraff end to Tredjedele af den højeste for Handlingen selv anvendelige.

Lige med strafbare Handlinger regnes her Handlinger, til hvis Foretagelse det er strafbart at forlede eller tilskynde.

Straffeloven 1902 § 142

Den som i ord eller handling offentlig forhåner eller på krenkende eller sårende måte viser ringeakt for nogen trosbekjennelse hvis utøvelse her i riket er tillatt eller noget lovlig her bestående religionssamfunds tros lærdommer eller gudsdyrkelse, eller som medvirker hertil, straffes med bøter eller med hefte eller fengsel inntil 6 måneder.

Påtale finner bare sted når allmenne hensyn krever det.

<p style="text-align: center;">Straffeloven 1902 § 160</p> <p>Den, som offentlig giver eller tilbyder Veiledning i Brug av Sprengstoffer eller Gift til Forøvelse av Forbrydelser, eller som truer med eller offentlig opmuntrer til ad forøve Forbrydelser ved Hjælp av disse Midler, eller som medvirker til nogen saadan Forbrydelse, straffes med Fængsel i indtil 10 Aar.</p> <p style="text-align: center;">Straffeloven 1902 §202</p> <p>Den som</p> <p>a) fremmer andres prostitusjon eller</p> <p>b) leier ut lokaler og forstår at lokalene skal brukes til prostitusjon eller utviser grov uaktsomhet i så måte, straffes med bøter eller fengsel inntil 5 år.</p> <p>Den som i offentlig kunngjøring utvetydig tilbyr, formidler eller etterspør prostitusjon, straffes med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder.</p> <p>Med prostitusjon menes i denne bestemmelsen at en person har seksuell omgang eller handling med en annen mot vederlag.</p> <p style="text-align: center;">Straffeloven 1902 § 211</p> <p>Med bøter eller fengsel inntil 2 år eller med begge deler straffes:</p> <p>a) den som holder offentlig foredrag eller istandbringer offentlig forestilling eller utstilling av utuktig eller pornografisk innhold,</p> <p>b) den som utgir, frambyr til salg eller leie eller på annen måte søker å utbre, eller som med hensikt å foreta slik utbredelse innfører utuktige eller pornografiske skrifter, bilder, filmer, videogram eller lignende,</p> <p>c) den som overlater utuktige eller pornografiske skrifter, bilder, film, videogram eller lignende til personer under 18 år,</p> <p>d) den som besitter eller innfører bilder, film, videogram eller lignende, hvor noen som er, må regnes å være eller fremstilles som å være under 16 år, er vist på en utuktig eller pornografisk måte.</p> <p>Med utuktige eller pornografiske skildringer menes i denne paragraf kjønnslige skildringer som virker støtende eller på annen måte er egnet til å virke menneskelig nedverdiggende eller forrående, herunder kjønnslige skildringer med bruk av barn, dyr, vold, tvang og sadisme.</p> <p>Medvirkning straffes på samme måte.</p> <p>Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som av uaktsomhet foretar noen sådan handling som nevnt i denne paragraf.</p> <p>På samme måte straffes den innehaver eller overordnede som forsettlig eller av uaktsomhet unnlater å hindre at det i en virksomhet blir foretatt handling som nevnt i denne paragraf.</p> <p>Ved straffeutmålingen legges det i skjerpene retning vekt på om de utuktige eller pornografiske skildringer omfatter bruk av barn, dyr, vold, tvang og sadisme.</p> <p>Paragrafen gjelder ikke for film eller videogram som Statens filmkontroll ved forhåndskontroll har godkjent til ervervsmessig framvisning eller omsetning.</p>	<p style="text-align: center;">Andre krenkelser</p> <p>Offentlig veiledning i bruk av gift og sprengstoff</p> <p>Hallikparagrafen</p> <p>Pornografi i skrift, bilde, film, video m v</p> <p>Gjeldende lov</p>
--	--

Andre krenkelser	
<p>Gjeldende lov</p> <p>Utukt, ærbarhet</p>	<p style="text-align: center;">Straffeloven 1902 § 212</p> <p>Med bøter eller med fengsel i inntil 1 år straffes den som ved utuktig adferd i handling eller ord krenker ærbarhet eller medvirker hertil, såfremt krenkelsen er skjedd</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. offentlig, 2. i overvær av eller overfor nogen som deri ikke har samtykket, eller 3. i overvær av eller overfor barn under 16 år. <p>Den som foretar utuktig handling med noen under 16 år eller forleder noen under 16 år til utuktig adferd, straffes med fengsel inntil 3 år. Har den skyldige tidligere vært straffet etter denne bestemmelse eller etter §§ 192, 195, 196 eller 197, eller er handlingen utført under særdeles skjerpene omstendigheter, kan fengsel inntil 6 år anvendes. Ved avgjørelsen av om skjerpene omstendigheter foreligger, skal det særlig legges vekt på hvor lang tid forholdet har pågått, om handlingen er et misbruk av slektskapsforhold, omsorgsforhold, avhengighetsforhold eller nært tillitsforhold, og om handlingen er begått på en særlig smerte-full eller krenkende måte.</p> <p style="text-align: center;">§ 196, 2. og 3. ledd får tilsvarende anvendelse.</p>
<p>Sitاتفusk</p> <p>Det er ikke kjent at bestemmelsen har vært brukt i nyere tid.</p>	<p style="text-align: center;">Straffeloven 1902 § 371</p> <p>Med Bøder eller med Fængsel indtil 6 Maaneder straffes den, som i retsstridig Hensigt udgiver eller paa anden Maade benytter som ægte eller uforvansket en eftergjort eller forvansket skriftlig eller trykt Udtalelse, der fremtræder som umiddelbart hidrørende fra en bestemt Person, eller som medvirker hertil.</p> <p>Offentlig Paataale finder alene Sted efter fornærmedes Begjæring, eller hvor det findes paakrevet af almene Hensyn.</p>
<p>Grove volds-skildringer i film, video, TV</p> <p>(endret juli 2004)</p>	<p style="text-align: center;">Straffeloven 1902 § 382</p> <p>§382. Med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder eller med begge deler straffes den som utgir eller frambyr til salg eller leie eller på annen måte søker å utbre film, videogram⁴ eller lignende der det i underholdning-søyemed er gjort utilbørlig bruk av grove volds-skildringer.</p> <p>Det samme gjelder den som gjør slik bruk av grove volds-skildringer ved offentlig framvisning, herunder i fjernsynssending eller i formidling av slik sending her i riket. Straffansvaret omfatter likevel ikke den som bare har deltatt i den tekniske virksomhet i tilknytning til sendingen eller formidlingen.</p> <p>Medvirkning straffes på samme måte. Uaktsomhet straffes likt med forsett.</p> <p>Paragrafen gjelder heller ikke for framvisning av film og videogram til personer over 18 år:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) i regi av en ikke-kommersiell filmklubb, eller, b) når framvisningen skjer utenfor næring og etter tillatelse fra stedlig politi. <p style="text-align: center;">--0--</p>

Åndsverkloven

(Lov om opphavsrett til åndsverk mv av 1961)

Åndsverkloven § 9.

Lover, forskrifter, rettsavgjørelser og andre vedtak av offentlig myndighet er uten vern etter denne lov. Det samme gjelder forslag, utredninger og andre uttalelser som gjelder offentlig myndighetsutøvelse, og er avgitt av offentlig myndighet, offentlig oppnevnt råd eller utvalg, eller utgitt av det offentlige. Likeledes er offisielle oversettelser av slike tekster uten vern etter denne lov.

Åndsverk som ikke er frembrakt særskilt til bruk i dokumenter som nevnt i første ledd, og som det siteres fra eller som gjengis i særskilt vedlegg, omfattes ikke av denne bestemmelse. Første ledd gjelder heller ikke lyrikk, musikkverk eller kunstverk.

Åndsverkloven §22.

Det er tillatt å sitere fra et offentliggjort verk i samsvar med god skikk og i den utstrekning formålet betinger.

Åndsverkloven §23.

Offentliggjort kunstverk og offentliggjort fotografisk verk kan gjengis i tilslutning til teksten i kritisk eller vitenskapelig fremstilling som ikke er av allmennopplysende karakter, når det skjer i samsvar med god skikk og i den utstrekning formålet betinger.

Med samme begrensning kan offentliggjort fotografisk verk mot vederlag gjengis også i kritisk eller vitenskapelig fremstilling av allmennopplysende karakter og i tilslutning til teksten i skrifter bestemt til bruk i opplæring.

Offentliggjort personbilde i form av fotografisk verk kan gjengis i skrift av biografisk innhold.

Bestemmelsene i denne paragraf gir ikke rett til gjengivelse i maskinlesbar form, med mindre det gjelder en ikke-erhvervsmessig gjengivelse etter første ledd.

Åndsverkloven § 23a.

Offentliggjort kunstverk og offentliggjort fotografisk verk kan gjengis i aviser, tidsskrifter og kringkasting ved omtale av dagshending. Dette gjelder likevel ikke verk som er skapt med henblikk på gjengivelse i aviser, tidsskrifter eller kringkasting. Opphavsmannen har krav på vederlag med mindre det gjelder dagshending knyttet til det verket som gjengis.

Er et kunstverk eller et fotografisk verk utgitt, eller har opphavsmannen overdratt eksemplarer av verk som nevnt, kan verket medtas i aviser, tidsskrifter, bøker, ved film og i kringkasting, såfremt verket utgjør en del av bakgrunnen eller på annen måte spiller en underordnet rolle i sammenhengen.

Åndsverkloven

Gjeldende lov

Loven omfatter ikke lov, forskrifter, dommer o.l., vedtak i forvaltning, eller utredning og uttalelser fra forvaltningen eller andre offentlige organer.

Åndsverk som gjengis eller siteres fra i offentlig dokument, er likevel vernet som hovedregel.

Sitatretten

...i tilslutning til tekst i kritisk eller vitenskapelig fremstilling som ikke er allmennopplysende..

... men foto kan, når det er allment og til opplæring.

← Biografier

NB!! ... ikke i maskinlesbar form...

Medier (men ikke digitale), kan bruke offentliggjorte kunstverk og fotografier (som ikke er produsert av/for medier), til å illustrere nyheter - men rettighets-haver har krav på vederlag når nyheten ikke er knyttet til verket selv.

... og også når det bare er med i en bakgrunn...

Åndsverkloven	
<p>Kunstverk som er satt opp utendørs og varig kan avbildes, men ikke når de klart er hovedmotiv og det er ervervsmessig bruk...</p> <p>Bygninger kan fritt avbildes og gjengis.</p> <p>Når fremføring eller visning er ledd i en dagshendelse, kan korte avsnitt tas med...</p> <p>Nyhetsretten - kom inn i loven fra og med 1. januar 2013. (Se også § 45a, sjette avsnitt, side 15 her.)</p> <p>Offentlige forsamlinger, rettsmøter og andre åpne møter kan som hovedregel gjengis.</p> <p>VIKTIG:</p> <p>Loven kan IKKE hindre innsyn etter offentlighetsloven eller andre innsynsretter i lov.</p> <p>Se eksempelsaker om opphavsrett i Øy «Medierett» (2013), side 54, sidene 203-206 og sidene 396-407.</p>	<p style="text-align: center;">Åndsverkloven § 24.</p> <p>Kunstverk og fotografisk verk som inngår i en samling eller som utstilles eller utbys til salg, kan avbildes i katalog over samlingen og i meddelelse om utstillingen eller salget. Katalog kan bare fremstilles ved trykking, fotokopiering eller lignende metode.</p> <p>Kunstverk og fotografisk verk kan også avbildes når det varig er satt opp på eller ved offentlig plass eller ferdselsvei. Dette gjelder likevel ikke når verket klart er hovedmotivet og gjengivelsen utnyttes ervervsmessig.</p> <p>Byggverk kan fritt avbildes.</p> <p style="text-align: center;">Åndsverkloven § 25.</p> <p>Når fremføring eller visning av et verk inngår som ledd i dagshending og denne kringkastes eller gjengis ved film, kan korte avsnitt av verket, eller hele verket hvis det er av lite omfang, tas med ved gjengivelsen. Når fremføringen eller visningen av verket bare utgjør en del av bakgrunnen eller på tilsvarende måte spiller en underordnet rolle i forhold til hovedemnet for reportasjen, kan hele verket gjengis.</p> <p>Når et fjernsynsselskap gjengir korte utdrag fra begivenheter av stor interesse for allmennheten i medhold av § 45a sjette ledd, kan selskapet gjengi verk som inngår i utdraget fra begivenheten.</p> <p style="text-align: center;">Åndsverkloven § 26.</p> <p>Forhandlinger i offentlige forsamlinger, styret, råd og lignende, i møter av valgte offentlige myndigheter, i rettsaker og på åpne møter som holdes for å behandle allmenne spørsmål, kan, med de begrensninger som følger av § 28, enhver gjøre tilgjengelig for allmennheten uten samtykke av opphavsmannen. En opphavsmann har likevel enerett til å utgi samlinger av sine egne innlegg.</p> <p style="text-align: center;">Åndsverkloven § 27.</p> <p>Vern etter denne lov er ikke til hinder for dokumentinnsyn etter forvaltningsloven og offentleglova eller annen lovgivning.</p> <p>Loven er heller ikke til hinder for at verk brukes i forbindelse med etterlysning, i etterforskning eller som bevismiddel.</p> <p style="text-align: center;">Åndsverkloven § 28.</p> <p>Retten til videre gjengivelse av dokumenter påberopt som bevis eller som sakkyndig uttalelse e.l. i forhandlinger som nevnt i § 26, og av dokumenter det er gitt innsyn i etter lovgivning som nevnt i § 27, beror på ellers gjeldende regler. Likevel kan det siteres fra slike dokumenter i samsvar med god skikk og i den utstrekning det er nødvendig for omtale av forhandlingene eller av sak dokumentet er av betydning for, selv om verket ikke har vært offentliggjort.</p>

Åndsverkloven § 30.

Norsk rikskringkasting og etter Kongens bestemmelse andre kringkastingsforetak har rett til mot vederlag å kringkaste et utgitt verk når betingelsene for avtalelisens etter § 36 første ledd er oppfylt. Tilsvarende gjelder for offentliggjort kunstverk og offentliggjort fotografisk verk.

Ved satellittkringkasting får bestemmelsene i første ledd ikke anvendelse med mindre sendingen av samme kringkastingsforetak samtidig kringkastes her i riket over jordbundet nett.

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke sending ved tråd. De gjelder ikke for sceneverk og filmverk, og heller ikke for andre verk dersom opphavsmannen overfor foretaket har nedlagt forbud mot kringkasting, eller det ellers er særlig grunn til å anta at han motsetter seg at verket kringkastes.

Åndsverkloven § 31.

Norsk rikskringkasting og andre som har bevilling til å drive kringkastingsvirksomhet kan, ved egne hjelpemidler og til bruk ved egne sendinger, ta opp verk på innretninger som kan gjengi dem når de for øvrig har rett til å ta verket med i sine sendinger. Retten til å gjøre slik opptatt verk tilgjengelig for allmennheten avhenger av de ellers gjeldende regler. Kongen gir nærmere forskrifter om bruk og oppbevaring av disse opptak.

Bestemmelsen i første ledd gir ikke rett til å sammenstille film og lyd ved å overføre lydopptak til filmen med mindre fremføring ved opptaket inngår i filmen.

Åndsverkloven § 32.

Norsk rikskringkasting og andre som har konsesjon til å drive kringkasting har rett til bruk av offentliggjort verk i sine samlinger ved

- a) ny kringkasting, eller
- b) overføring på en slik måte at den enkelte selv kan velge tid og sted for tilgang til verket,

når betingelsene for avtalelisens i § 36 første ledd er oppfylt.

Denne paragraf gjelder bare for verk som ble kringkastet før 1. januar 1997 og som inngår i kringkastingsforetakets egne produksjoner. Paragrafen gjelder ikke dersom opphavsmannen har nedlagt forbud mot slik bruk av verket eller det ellers er særlig grunn til å anta at han motsetter seg slik bruk.

Åndsverkloven § 33.

Ordskifteprogram som kringkastes og hvor allmenne spørsmål blir drøftet, kan enhver gjengi offentlig uten samtykke av opphavsmannen. En opphavsmann har likevel enerett til å utgi samlinger av sine egne innlegg.

Bruk ved avtalelisens for kringkastings-selskaper.

Debattprogram i kringkasting kan fritt gjengis

<p>Åndsverkloven</p> <p>Her framgår det at når en avbildning er et bestilt verk, gjelder «retten til eget bilde» også andre portretter enn fotografiske.</p> <p>Dette er katalog-regelen, om opphavsrett også til skjema, tabeller, kataloger, databaser m.v.</p> <p>Dette er paragrafen som fastsetter fotografiretten, retten til de fotografiske bildene som ikke er kunstverk.</p> <p><u>Se her hvilke regler i loven som også gjelder for fotografiske bilder.</u> →</p>	<p style="text-align: center;">Åndsverkloven § 39j.</p> <p>Opphavsmannen kan ikke utøve sine rettigheter til et bestilt portrett-bilde uten samtykke fra bestilleren.</p> <p>Er portrettet et fotografisk verk, kan eksemplar av det på vanlig måte vises som reklame for opphavsmannens fotografivirksomhet såfremt bestilleren ikke nedlegger forbud.</p> <p>Om vern for den avbildede gjelder bestemmelsene i § 45c selv om portrettet ikke er fotografisk.</p> <p style="text-align: center;">Åndsverkloven § 43.</p> <p>Den som frembringer et formular, en katalog, en tabell, et program, en database eller lignende arbeid som sammenstiller et større antall opplysninger, eller som er resultatet av en vesentlig investering, har enerett til å råde over hele eller vesentlige deler av arbeidets innhold ved å fremstille eksemplar av det og ved å gjøre det tilgjengelig for allmennheten.</p> <p>Eneretten etter første ledd gjelder tilsvarende ved gjentatt og systematisk eksemplarfremstilling eller tilgjengeliggjøring for allmennheten av uvesentlige deler av arbeid som nevnt, dersom dette utgjør handlinger som skader den normale utnyttelse av arbeidet eller urimelig tilsidesetter frembringerens legitime interesser.</p> <p>Eneretten til et arbeid som nevnt i første ledd varer i 15 år etter utløpet av det år arbeidet ble fremstilt. Dersom arbeidet i løpet av dette tidsrom offentliggjøres varer vernet i 15 år etter utløpet av det år arbeidet første gang ble offentliggjort.</p> <p>Er arbeid som nevnt foran, helt eller for en del gjenstand for opphavsrett, kan også denne gjøres gjeldende.</p> <p>Bestemmelsene i §§ 2 andre til fjerde ledd, 6 til 8, 11a til 22, 25, 27, 28, 30 til 38b og 39h fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende.</p> <p>Avtale som utvider frembringerens rett etter første ledd til et offentliggjort arbeid kan ikke gjøres gjeldende.</p> <p style="text-align: center;">Åndsverkloven § 43a.</p> <p>Den som lager et fotografisk bilde, har enerett til å fremstille eksemplar av det, enten det skjer ved fotografering, trykk, tegning eller på annen måte, og gjøre det tilgjengelig for allmennheten.</p> <p>Eneretten til et fotografisk bilde varer i fotografens levetid og 15 år etter utløpet av hans dødsår, men likevel minst 50 år fra utløpet av det år bildet ble laget. Har to eller flere eneretten sammen, løper vernetiden fra utløpet av dødsåret for den lengstlevende.</p> <p>Bestemmelsene i §§ 2 andre til fjerde ledd, 3, 6 til 9, 11 til 21, 23 til 28, 30 til 39f og 39j til 39l, gjelder tilsvarende for fotografiske bilder i samme utstrekning som de gjelder for fotografiske verk.</p> <p>Er et fotografi gjenstand for opphavsrett, kan også denne gjøres gjeldende.</p>
--	--

Åndsverkloven § 44.

Pressemeldinger som efter avtale leveres av utenlandske nyhetsbyråer eller av korrespondenter i utlandet, må ikke uten mottakerens samtykke gjøres tilgjengelige for almenheten gjennom presse eller kringkasting før seksten timer etter at de ble offentliggjort her i riket.

I alle tilfelle hvor presse eller kringkasting gjengir pressemelding fra nyhetsbyrå, avis, tidsskrift eller kringkasting, skal kilden angis slik som god presseskikk krever.

Åndsverkloven § 45a.

En kringkastingssending eller deler derav må ikke uten kringkastingsforetakets samtykke

- a) opptas på innretning som kan gjengi den,
- b) utsendes trådløst eller videresendes til allmennheten ved tråd, eller
- c) på annen måte i ervervsøyemed gjøres tilgjengelig for allmennheten.

Er en utsendelse tatt opp på innretning som nevnt i første ledd, må den ikke uten kringkastingsforetakets samtykke overføres til en annen innretning før 50 år er gått etter utløpet av det år den første utsendelsen fant sted.

Kringkastingssending kan på vilkår som fastsettes av Kongen, overføres direkte innen en bedrift eller annen virksomhet gjennom radio- eller fjernsynsmottaker.

Dersom forhandlinger om tillatelse til samtidig og uendret videre-sending til allmennheten ved tråd av opprinnelig trådløs kringkastings-sending nektes eller avtale ikke er inngått innen seks måneder etter at forhandlinger er innledet, kan hver av partene kreve at tillatelse til og vilkårene for videre-sending fastsettes av en nemnd etter bestemmelsene i § 35 andre ledd.

Bestemmelsene i §§ 7, 8, 11a til 13a, 15, 16, 18, 21 første ledd, 22, 25, 27, 28, 31, 33, 35 og 38 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Uten hinder av denne bestemmelsen kan et fjernsynsselskap som er etablert innenfor det europeiske økonomiske samarbeidsområdet i sine generelle nyhetssendinger, vederlagsfritt sende korte utdrag fra begivenheter av stor interesse for allmennheten som et annet fjernsynsselskap har eksklusive rettigheter til å sende fra. Korte utdrag fra slik begivenhet skal ikke være lengre enn det nyhetsformålet tilsier, og kan uansett ikke overstige 90 sekunder. Utdrag kan bare gjengis så lenge begivenheten har nyhetsinteresse. Utdragets kilde skal angis med mindre det av praktiske grunner er umulig, og den opprinnelige sendingens karakter må ikke forandres eller forringes. Etter at fjernsynsselskapet har sendt utdrag i kringkastingssending, kan selskapet gjøre den samme nyhets-sendingen som utdraget inngår i, tilgjengelig som audiovisuell bestillingstjeneste.

Denne bestemmelsen er lite brukt i moderne tid.

... men dette bør være høyaktuelt fortsatt!!
(se også VVP pkt 4.4.)

Nyhetsretten - satt inn i loven ved vedtak i Stortinget like før jul 2012, med virkning fra 1. januar 2013.

Åndsverkloven

Retten til eget bilde, personvern

Du finner mange læresetninger om denne bestemmelsen i MEMO-dommen, se Rt-2009-265. Se også omtale i Øy «Medierett» side 403.

Se også Baneheiafotosaken Rt 2003 593, Pågripelsesfotosaken Rt-2004-510 og Bryllupsfotosaken Rt-2008-1089.

Om fotograferingen, se Øy «Medierett» 207-252.

Dette er det såkalte **klassikervernet** i åndsverkloven, som setter grenser for hva man kan gjøre med et vernet verk.

Klassikervernet verner det som gjerne kalles opphavsmannens ideelle rettigheter.

Åndsverkloven § 45c.

Fotografi som avbilder en person kan ikke gjengis eller vises offentlig uten samtykke av den avbildede, unntatt når

- a) avbildningen har aktuell og allmenn interesse,
- b) avbildningen av personen er mindre viktig enn hovedinnholdet i bildet,
- c) bildet gjengir forsamlinger, folketog i friluft eller forhold eller hendelser som har allmenn interesse,
- d) eksemplarer av avbildningen på vanlig måte vises som reklame for fotografens virksomhet og den avbildede ikke nedlegger forbud, eller
- e) bildet brukes som omhandlet i §23 første ledd tredje punktum eller §27 andre ledd.

Vernet gjelder i den avbildedes levetid og 15 år etter utløpet av hans dødsår.

Åndsverkloven § 48.

Selv om opphavsrettens vernetid er utløpet, kan et åndsverk ikke gjøres tilgjengelig for almenheten på en måte eller i en sammenheng som er krenkende for opphavsmannens litterære, vitenskapelige eller kunstneriske anseelse eller egenart, eller for verkets anseelse eller egenart, eller på annen måte antas å kunne skade almene kulturinteresser.

Uten hensyn til om vernetiden er utløpet eller ikke kan vedkommende departement, når opphavsmannen er død, forby at et åndsverk gjøres tilgjengelig for almenheten på slik måte eller i slik sammenheng som nevnt i første ledd. Slikt forbud kan departementet også nedlegge på begjæring fra en opphavsmann som lever, dersom verket ikke er vernet her i riket.

Bestemmelsen i § 3, første ledd, får tilsvarende anvendelse, selv om opphavsrettens vernetid er utløpet eller verket er uten vern her i riket.

Ny straffelov (av 2005), siste del vedtatt våren 2009

Hele kapittel 24. **Vern av den personlige frihet og fred - IKKE I KRAFT**

§ 251 Tvang

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved straffbar eller annen urettmessig atferd eller ved å true med slik atferd tvinger noen til å gjøre, tåle eller unnlate noe.

Den som ved å true med anklage eller anmeldelse for en straffbar handling eller med å sette frem en skadelig opplysning eller krenkende beskyldning rettsstridig tvinger noen til å gjøre, tåle eller unnlate noe, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 252 Grov tvang

Grov tvang straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om tvangen er grov skal det særlig legges vekt på om den er begått mot en forsvarsløs person, om den er utøvd av flere i fellesskap, og om den har karakter av mishandling.

§ 253 Tvangsekteskap

Den som ved vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press tvinger noen til å inngå ekteskap, straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 254 Frihetsberøvelse

Den som ved innesperring, bortføring eller på annen måte rettsstridig fratrar noen friheten, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

§ 255 Grov frihetsberøvelse

Grov frihetsberøvelse straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om frihetsberøvelsen er grov skal det særlig legges vekt på dens varighet, om den har voldt ualmannelige lidelser, død eller hatt betydelig skade på kropp eller helse til følge.

§ 256 Forbund om grov frihetsberøvelse

Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som nevnt i § 255 straffes med fengsel inntil 6 år.

§ 257 Menneskehandel

Den som ved vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig atferd tvinger, utnytter eller forleder en person til

- a) prostitusjon eller andre seksuelle ytelser,
- b) arbeid eller tjenester, herunder tigging,
- c) krigstjeneste i fremmed land, eller

Ny straffelov 2005

Ny straffelov er vedtatt av Stortinget i tre deler, med seneste vedtak 2009.

Det arbeides nå med **forskrifter** til loven, men ikraftsettelse er sterkt forsinket. Den er senest bebudet til året 2021, fordi politiet mangler data-systemer som kan håndtere loven..

Her er gjengitt hele kapittel 17, som behandler såkalte personlige friheter og fred, samt på side 21 utdrag fra kapittel 17, om regler som gjelder nasjonal sikkerhet og statshemmeligheter.

Ikke i kraft

<p>Ny straffelov 2005</p> <p>Ikke i kraft</p>	<p>d) å samtykke i fjerning av et av vedkommendes indre organer, straffes for menneskehandel med fengsel inntil 6 år.</p> <p>På samme måte straffes den som</p> <p>a) legger forholdene til rette for slik tvang, utnyttelse eller forledelse som nevnt i første ledd ved å anskaffe, transportere eller motta personen,</p> <p>b) på annen måte medvirker til tvangen, utnyttelsen eller forledelsen, eller</p> <p>c) gir betaling eller annen fordel for å få samtykke til en slik handlemåte fra en person som har myndighet over den fornærmede, eller som mottar slik betaling eller fordel.</p> <p>Den som begår en handling som nevnt i første eller annet ledd mot en person som er under vitenhet.</p> <p style="text-align: center;">§ 258 Grov menneskehandel</p> <p>Grov menneskehandel straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den som ble utsatt for handlingen var under 18 år, om det ble brukt grov vold eller tvang og om handlingen har medført betydelig utbytte. Den som var uvitende om at fornærmede var under 18 år, straffes hvis han på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet.</p> <p style="text-align: center;">§ 259 Slaveri</p> <p>Den som bringer en annen inn i slaveri, straffes med fengsel inntil 21 år. På samme måte straffes den som driver med slavehandel eller transport av slaver eller personer bestemt for slavehandel.</p> <p style="text-align: center;">§ 260 Forbund om slaveri</p> <p>Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som nevnt i § 259, straffes med fengsel inntil 10 år.</p> <p style="text-align: center;">§ 261 Omsorgsunndragelse</p> <p>Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en umyndig eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den umyndige boende fast hos seg, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som urettmessig unndrar den umyndige fra noen som har fått omsorgen etter vedtak om omsorgsovertakelse.</p> <p>Grov omsorgsunndragelse straffes med fengsel inntil 6 år. Ved avgjørelsen av om omsorgsunndragelsen er grov skal det særlig legges vekt på hvilken belastning den har påført barnet.</p> <p style="text-align: center;">§ 262 Brudd på ekteskapsloven</p> <p>Den som inngår et ekteskap til tross for at han allerede er gift, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.</p> <p>Den som inngår ekteskap med noen som er under 16 år, straffes med fengsel inntil 3 år. Den som var uvitende om at fornærmede var under 16 år, kan likevel straffes hvis han på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet.</p>
--	---

Straff kan bortfalle dersom ektefellene er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

§ 263 Trusler

Den som i ord eller handling truer med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

§ 264 Grove trusler

Grove trusler straffes med fengsel inntil 3 år. Ved avgjørelsen av om trusselen er grov skal det særlig legges vekt på om den er rettet mot en forsvarsløs person, om den er fremsatt uprovosert eller av flere i fellesskap, og om den er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne.

§ 265 Særskilt vern for enkelte yrkesgrupper

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved trusler søker å påvirke yrkesutøvelsen til en person fra en særlig utsatt yrkesgruppe. Som særskilt utsatt yrkesgruppe forstås

- a) helsepersonell som yter medisinsk begrunnet helsehjelp,
- b) personer som forestår allment tilgjengelig persontransport, som for eksempel jernbane, tunnelbane, trikk, buss, fly, drosje eller ferge, og
- c) personer som har ansvar for opplæring i grunnskole eller videregående skole.

Den som hindrer yrkesutøvelsen til en person som nevnt i annet ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 6 måneder.

Med bot straffes den som ved skjellsord eller annen grovt krenkende ordbruk eller atferd forulemper en person som nevnt i annet ledd under dennes yrkesutøvelse.

§ 266 Hensynsløs atferd

Den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

§ 267 Krenkelse av privatlivets fred

Den som gjennom offentlig meddelelse krenker privatlivets fred, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse på den som bare har deltatt ved teknisk bistand eller distribusjon av et blad eller tidsskrift produsert i riket. Tilsvarende gjelder for kringkastingssendinger.

Straff etter første ledd kan bortfalle dersom meddelelsen var fremkalt av den fornærmede selv ved utilbørlig atferd, eller meddelelsen er blitt gjengjeldt ved en krenkelse av privatlivets fred eller en kroppskrenkelse.

Ikke i kraft

<p>Ny straffelov</p>	
<p>Ikke i kraft</p> <p>REDAKTØRANSVAR Dette er paragrafen som fastsetter det <u>særlige strafferettslige redaktøransvar</u> i den nye straffeloven. Den erstatter § 431 i den gamle straffelov (av 1905), gjengitt s. 32.</p> <p>Verken den gamle eller denne nye gir særlig straffeansvar for redaktører utenom trykt presse og kringkasting. <u>Det betyr at det per dato ikke er et særlig straffeansvar for redaktøren for innhold i nettmedier eller andre elektroniske medier utenom kringkasting.</u></p>	<p style="text-align: center;">§ 268 Uberettiget adgang eller opphold</p> <p>Den som uberettiget skaffer seg adgang til en annens hus eller et annet sted som ikke er fritt tilgjengelig, eller som uberettiget forblir på et slikt sted, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.</p> <p>Den som uberettiget oppholder seg på fremmed grunn til tross for oppfordring om å forlate stedet, straffes med bot.</p> <p style="text-align: center;">§ 269 Redaktørens ansvar for innholdet i trykt skrift eller kringkastingssending</p> <p>Den som treffer avgjørelse om innholdet i et trykt skrift eller en kringkastingssending, er strafferettslig ansvarlig dersom det der offentliggjøres noe som ville ha pådratt redaktøren ansvar etter noen annen lovbestemmelse om han hadde kjent til innholdet.</p> <p>Straffen etter første ledd er bot eller fengsel inntil 6 måneder. Det kan ikke idømmes strengere straff enn etter den lovbestemmelse som ville ha vært anvendelig om den ansvarlige hadde kjent til innholdet.</p> <p>Straff etter første ledd kommer ikke til anvendelse på den som godtgjør at det ikke kan legges ham noe til last med hensyn til kontroll med innholdet eller tilsyn eller rettledning eller instruks for hans stedfortreder, medarbeidere eller underordnede.</p> <p>Medvirkning straffes ikke.</p> <p style="text-align: center;">§ 270 Andre forpliktelser ved utgivelse av trykt skrift</p> <p>Den som står for trykkingen av et skrift, og som unnlater å oppgi foretaksnavn og trykkested, straffes med bot. På samme måte straffes en trykker som gir uriktig informasjon som nevnt i første punktum. Straff kommer ikke til anvendelse ved trykking av stemmesedler, prisangivelser, formularer og lignende.</p> <p>Er det i et blad eller tidsskrift ikke angitt hvem som er redaktør, straffes redaktøren og utgiveren med bot. På samme måte straffes redaktøren og utgiveren dersom feil person er oppgitt å være redaktør. Den som har samtykket i uriktig å oppgis som redaktør, straffes med bot.</p>
<p>Ikke i kraft</p>	<p>Den som er redaktør for et blad eller tidsskrift, og som ikke inntar en imøtegåelse av en anførsel som der er fremsatt i første eller annet nummer av bladet, på like iøynefallende sted som det imøtegatte, straffes med bot. Redaktøren kan også ilegges løpende mulkt frem til imøtegåelsen trykkes. Kravet om imøtegåelse må fremsettes av den som anførselene direkte angår senest innen ett år etter utgivelsen, begrense seg til anførsler av faktisk art og ikke inneholde noe straffbart.</p> <p>Med redaktør forstås den som treffer avgjørelse om innholdet i et trykt skrift.</p> <p>Medvirkning straffes ikke.</p> <p style="text-align: center;">--0--</p>

Ny straffelov av 2005 (ikke trådt i kraft)	Ny straffelov
<p style="text-align: center;">Kapittel 17 - vern av Norges selvstendighet og grunnleggende nasjonale interesser</p> <p>§121. Etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som til fordel for en fremmed stat, terrororganisasjon eller uten aktverdig grunn samler inn eller setter seg i besittelse av en hemmelig opplysning som, om den blir kjent for en slik stat, terrororganisasjon eller for øvrig avsløres, kan skade grunnleggende nasjonale interesser som gjelder</p> <ul style="list-style-type: none"> a) forsvars-, sikkerhets- og beredskapsmessige forhold, b) de øverste statsorganenes virksomhet, sikkerhet eller handlefrihet, c) forholdet til andre stater, d) sikkerhetsopplegg for fremmede staters representasjon og ved større nasjonale og internasjonale arrangementer, e) samfunnets infrastruktur, så som mat-, vann- og energiforsyning, samferdsel og telekommunikasjon, helseberedskap eller bank- og pengevesen, eller f) norske naturressurser. <p>§122. Grov etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter Grov etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter straffes med fengsel inntil 10 år. Ved avgjørelsen av om etterretningsvirksomheten er grov, skal det særlig legges vekt på om</p> <ul style="list-style-type: none"> a) gjerningspersonen er et medlem av regjeringen, Stortinget eller Høyesterett eller tilhører landets øverste sivile eller militære ledelse, b) gjerningspersonen hadde til hensikt å avsløre opplysningen til en fremmed stat eller terrororganisasjon, c) en avsløring ville ha voldt betydelig skade. <p style="text-align: center;">§123. Avsløring av statshemmeligheter</p> <p>Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som uten aktverdig grunn offentliggjør, overleverer eller på annen måte avslører en hemmelig opplysning som kan skade grunnleggende nasjonale interesser som nevnt i §121. Den som avslører en slik opplysning til en fremmed stat eller terrororganisasjon, anses ikke for å ha en aktverdig grunn.</p> <p style="text-align: center;">§124. Grov avsløring av statshemmeligheter</p> <p>Grov avsløring av en statshemmelighet straffes med fengsel inntil 15 år. Ved avgjørelsen av om avsløringen er grov, skal det særlig legges vekt på om</p> <ul style="list-style-type: none"> a) gjerningspersonen er et medlem av regjeringen, Stortinget eller Høyesterett eller tilhører landets øverste sivile eller militære ledelse, b) hemmeligheten er betrodd gjerningspersonen i tjeneste eller arbeid, c) hemmeligheten er avslørt til en fremmed stat eller en terrororganisasjon, d) betydelig skade er voldt. <p style="text-align: center;">§125. Uaktsom avsløring av statshemmeligheter</p> <p>Den som uaktsomt avslører en statshemmelighet, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.</p>	<p style="text-align: center;">Ikke i kraft</p> <p>Erstatter spionparagrafene 90-91.</p> <p>Delte er paragrafene som erstatter de såkalte spionparagrafene §90 og §91 i den gamle straffeloven, og som også mediefolk og forskere ble domfelt etter på 1970-tallet.</p> <p>I forarbeidene er det tatt høyde for at medier <u>kan ha aktverdig grunn</u> til å undersøke forhold som går inn under disse bestemmelsene, bl a er det uttalt i lovproposisjonen at det er kritiske forskere og undersøkende journalister som kan tenkes å ha grunn for å undersøke og eventuelt offentliggjøre forhold som dekkes av bestemmelsene.</p> <p>Se Ot. prp. nr. 8 (2007-2008), punkt 7.9.4.1, og spesialmerknadene til disse paragrafene side 309 ff.</p> <p style="text-align: center;">Ikke i kraft</p>

Innsyn kan ikke hindres av denne loven.

Loven gjelder ikke

for journalistisk bruk av personopplysninger, (bortsetter fra de her nevnte paragrafer), og gjelder da for mediehusets ikke-redaksjonelle virksomhet.

Gjelder for medier:
Paragrafene 13-15 om informasjonssikkerhet og internkontroll gjelder også for bruk av persondata i journalistikk.
Ansvarlig redaktør må regnes som ansvarlig også for redaksjonens databehandling og sikkerhet.

Personopplysningsloven

§6. Forholdet til lovbestemt innsynsrett etter andre lover

Loven her begrenser ikke innsynsrett etter offentleglova, forvaltningsloven eller annen lovbestemt rett til innsyn i personopplysninger.

Dersom annen lovbestemt rett til innsyn gir tilgang til flere opplysninger enn loven her, skal den behandlingsansvarlige av eget tiltak veilede om retten til å be om slikt innsyn.

§7. Forholdet til ytringsfriheten

For behandling av personopplysninger 1 utelukkende for kunstneriske, litterære eller journalistiske formål gjelder bare bestemmelsene i §§ 13 til 15, §§ 36 til 41, jf. kapittel VIII.

§ 13. Informasjonssikkerhet

Den behandlingsansvarlige og databehandleren skal gjennom planlagte og systematiske tiltak sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ved behandling av personopplysninger.

For å oppnå tilfredsstillende informasjonssikkerhet skal den behandlingsansvarlige og databehandleren dokumentere informasjonssystemet og sikkerhetstiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den behandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for Datatilsynet og Personvernemnda.

En behandlingsansvarlig som lar andre få tilgang til personopplysninger, f.eks. en databehandler eller andre som utfører oppdrag i tilknytning til informasjonssystemet, skal påse at disse oppfyller kravene i første og annet ledd.

Kongen kan gi forskrift om informasjonssikkerhet ved behandling av personopplysninger, herunder nærmere regler om organisatoriske og tekniske sikkerhetstiltak.

§ 14. Internkontroll

Den behandlingsansvarlige skal etablere og holde vedlike planlagte og systematiske tiltak som er nødvendige for å oppfylle kravene i eller i medhold av denne loven, herunder sikre personopplysningenes kvalitet.

Den behandlingsansvarlige skal dokumentere tiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den behandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for Datatilsynet og Personvernemnda.

Kongen kan gi forskrift med nærmere regler om internkontroll.

§ 15. Databehandlerens rådighet over personopplysninger

En databehandler kan ikke behandle personopplysninger på annen måte enn det som er skriftlig avtalt med den behandlingsansvarlige. Opplysningene kan heller ikke uten slik avtale overlates til noen andre for lagring eller bearbeidelse.

I avtalen med den behandlingsansvarlige skal det også gå frem at databehandleren plikter å gjennomføre slike sikringstiltak som følger av § 13.

§ 36. Definisjon

Med kameraovervåking menes vedvarende eller regelmessig gjentatt personovervåking ved hjelp av fjernbetjent eller automatisk virkende overvåkningskamera eller annet lignende utstyr som er fastmontert. Som kameraovervåking anses både overvåking med og uten mulighet for optak av lyd- og bildemateriale. Det samme gjelder utstyr som lett kan forveksles med en ekte kameraløsning.

Kameraovervåking kan bare finne sted der vilkårene for dette er oppfylt etter § 37 (alminnelige vilkår) og §§ 38 til 40 (tilleggsvilkår).

§ 37. Alminnelige vilkår for kameraovervåking

Personopplysningsloven gjelder i sin helhet for alle former for kameraovervåking, jf. § 3 første ledd bokstav c, med de presiseringer som fremgår av annet til fjerde ledd.

Kameraovervåking som må antas å ha vesentlig betydning for forebygging og oppklaring av straffbare handlinger er tillatt selv om vilkårene i § 9 første ledd bokstav a til h ikke er oppfylt. I slike tilfeller gjelder heller ikke konsesjonsplikt etter § 33.

Ved vurderingen av hva som er en berettiget interesse etter personopplysningsloven § 8 bokstav f skal det for kameraovervåking legges vesentlig vekt på om overvåkingen bidrar til å verne om liv eller helse eller forebygger gjentatte eller alvorlige straffbare handlinger.

Kameraovervåking skal kun anses som behandling av sensitive personopplysninger der slike utgjør en vesentlig del av opplysningene som overvåkingen omfatter.

§ 38. Tilleggsvilkår ved overvåking av sted hvor en begrenset krets av personer ferdes jevnlig

Kameraovervåking av sted hvor en begrenset krets av personer ferdes jevnlig, er bare tillatt dersom det ut fra virksomheten er behov for å forebygge at farlige situasjoner oppstår og ivareta hensynet til ansattes eller andres sikkerhet eller det for øvrig er et særskilt behov for overvåkingen.

Gjelder for medier:
Også §§ 36-41 om
kameraovervåking
gjelder for medier.

forts.

§ 38a. Tilleggsvilkår ved overvåking av parker, strender og lignende rekreasjonsområder som er tilgjengelig for allmennheten

Kameraovervåking av parker, strender og lignende rekreasjons-områder som er tilgjengelig for allmennheten, er bare tillatt når behovet for overvåking klart overstiger den enkeltes interesse av ikke å bli overvåket.

Ved vurderingen av behovet for overvåking skal det særlig legges vekt på om overvåkingen er av vesentlig betydning for å forebygge straffbare handlinger som kan true liv eller helse, hindre ulykker eller ivareta liknende samfunnsnyttige interesser.

Ved vurderingen av den enkeltes interesse av ikke å bli overvåket skal det særlig legges vekt på hvordan overvåkingen skal skje, samt hva slags område som skal overvåkes.

§ 39. Tilleggsvilkår for utlevering av opptak gjort ved kameraovervåking

Personopplysninger som er innsamlet ved opptak gjort ved kameraovervåking, kan bare utleveres til andre enn den behandlingsansvarlige dersom den som er avbildet samtykker eller utleveringsadgangen følger av lov. Opptak kan likevel utleveres til politiet ved etterforskning av straffbare handlinger eller ulykker hvis ikke lovbestemt taushetsplikt er til hinder.

§ 40. Tilleggsvilkår om varsel om at overvåking finner sted

Ved kameraovervåking på offentlig sted eller sted hvor en begrenset krets av personer ferdes jevnlig, skal det ved skilting eller på annen måte gjøres tydelig oppmerksom på at stedet blir overvåket, at overvåkingen eventuelt inkluderer lydopptak og hvem som er behandlingsansvarlig.

§ 41. Forskrifter

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om kameraovervåking og opptak i forbindelse med slik overvåking, herunder om sikring, bruk og sletting av opptak gjort ved kameraovervåking og om innsynsrett for den som er overvåket i de deler av opptakene hvor han eller hun er avbildet. Det kan også gis forskrift om at opptak kan utleveres utover det som følger av § 39.

Domstolloven

(Utdrag fra kapittel 7)

Domstolloven § 122.

Ved retsmøter forstås de møter, som en ret holder til forhandling mellom parter eller for at avhøre parter, vidner eller sakkyndige eller undersøke realbevis, eller som loven særskilt har betegnet som retsmøter.

Etter nærmere forskrift gitt av Kongen, skal enhver på forespørsel i alminnelighet gis opplysning om tid og sted for berammede retsmøter. Kongen kan gi forskrift om at opplysninger som nevnt skal gis ved oppslag ved rettens kontor.

Domstolloven § 123.

Rettens leder åpner, leder og slutter forhandlingen. Han bestemmer den orden, hvori forhandlingen skal foregå. Ingen må ta ordet uten hans tilladelse.

Har retten flere medlemmer, avgjør den samlede ret innsigelser mot lederens prosedese.

Domstolloven § 124.

Rettsmøtene er offentlige og forhandlingene og rettsavgjørelsene kan gjengis offentlig, hvis ikke annet er bestemt i lov eller av retten i medhold av lov.

Spørsmål om å begrense offentligheten forhandles for lukkede dører.

Retten skal ved åpningen av rettsmøtene, eller så snart den har truffet avgjørelse om begrensninger, gi meddelelse om eventuelle begrensninger i forhandlingenes offentlighet.

Opplesning av domsslutningen foregår alltid offentlig. Personopplysninger kan utelates når hensynet til privatlivets fred tilsier det.

Domstolloven

Norsk Dommerforening har gitt ut «**Dommerne og mediene**» på Fagbokforlaget (3. utgave 2012). Det er et nyttig verktøy for mediefolk som dekker domstoler, om reglene for referat, innsyn m.m.m.

Berammelser

Åpne retsmøter

Offentlig domsslutning

<p>Domstolloven</p> <p><u>Hjemmel for å lukke dørene i rettssak</u></p> <p>Praksis er omtalt i Øy «Medierett», sidene 116-131.</p> <p>Bak lukkede dører: Det er ikke uvanlig, og anbefalt av Dommerforeningen, at mediene følger saken selv om dørene lukkes. NB: Det er først når det nedlegges referatforbud etter § 129 at man ikke kan referere.</p>	<p style="text-align: center;">Domstolloven § 125.</p> <p>Retten kan ved kjennelse beslutte at et rettsmøte helt eller delvis skal holdes for lukkede dører</p> <ol style="list-style-type: none"> a. når hensynet til statens forhold til en fremmed makt krever det, b. når hensynet til privatlivets fred eller til ærbarhet krever det, c. når særlige forhold gir grunn til frykt for at offentlighet vil vanskeliggjøre sakens opplysning og lukkede dører derfor er påkrevd, d. når en siktet er under 18 år, fornærmedes ettermæle krever det eller en siktet eller et vitne ber om det av grunner som retten finner fyllestgjørende, e. når et vitne avhøres anonymt, jf. straffeprosessloven § 130 a, eller f. i krigstid når hensynet til militære operasjoner eller militære avdelingers sikkerhet eller andre særlige grunner krever det. <p>I saker etter ekteskapsloven eller barneloven og i saker mellom ektefeller 6 eller fraskilte om fordeling eller tildeling av formuen, skal rettsmøtet holdes for lukkede dører, med mindre retten av særlige grunner beslutter at saken helt eller delvis føres for åpne dører. Det samme gjelder i tilsvarende saker mellom personer som er eller har vært samboere.</p> <p style="text-align: center;">Domstolloven § 126.</p> <p>Rettsmøter til behandling av en begjæring om anonym vitneførsel, jf. straffeprosessloven § 130 a eller § 234 a, skal holdes for lukkede dører. Det samme gjelder for begjæringer etter straffeprosessloven §§ 28 tredje ledd tredje til sjette punktum, 242 a, 264 sjette ledd, 267 første ledd tredje punktum, jf. 264 sjette ledd og 292 a.</p> <p>Ved retslige granskninger kan offentligheten alltid utelukkes, naar retten finder det hensigtsmæssig.</p> <p style="text-align: center;">Domstolloven § 127.</p> <p>Naar et rettsmøte holdes for lukkede dører, kan retten allikevel gi adgang for andre end dem, som har med saken at gjøre, hvis særlige grunde taler for det. I straffesaker har fornærmede rett til å være til stede med mindre særlige grunner taler mot det. Det samme gjelder etterlatte som nevnt i straffeprosessloven § 93 a annet ledd første punktum.</p>
---	---

	Domstolloven
<p style="text-align: center;">Domstolloven § 128.</p> <p>Når et rettsmøte holdes for lukkede dører, og retten finner at sakens opplysninger helt eller delvis av særlige grunner bør holdes hemmelig, inntil videre eller for bestandig, gir den ved kjennelse de tilstedeværende pålegg om det.</p> <p style="text-align: center;">Domstolloven § 129.</p> <p>I straffesaker må ingen gjengi offentlig noe av forhandlingene i rettsmøte utenfor hovedforhandlingen, med unntak for saker om tilståelsesdom etter straffeprosessloven § 248.</p> <p>Ellers kan retten ved kjennelse helt eller delvis forby offentlig gjengivelse av forhandlingene i rettsmøte</p> <ol style="list-style-type: none"> a. når retten frykter at offentlig gjengivelse av forhandlingene vil kunne ha skadelig virkning på opplysningen eller på dømmelsen av saken, eller b. når rettsmøtet holdes eller kan holdes for lukkede dører. <p>I saker etter ekteskapsloven eller barneloven og i saker mellom ektefeller eller fraskilte om fordeling eller tildeling av formuen, må forhandlingene ikke gjengis offentlig, med mindre retten av særlige grunner beslutter at offentlig gjengivelse i anonymisert form helt eller delvis tillates. Det samme gjelder i tilsvarende saker mellom personer som er eller har vært samboere.</p> <p>Referatforbud etter første eller annet ledd gjelder til retten beslutter at det skal oppheves. Forbud etter annet ledd bokstav a gjelder aldri lenger enn til dom er avsagt. Forbud etter annet ledd skal oppheves når det antas at grunnen til forbudet ikke lenger er til stede og kan ankes av dem som har vært til stede under forhandlingen.</p> <p style="text-align: center;">Domstolloven § 130.</p> <p>Retten kan forby at hele eller deler av en rettsavgjørelse gjengis offentlig hvis</p> <ol style="list-style-type: none"> a. hensynet til privatlivets fred eller fornærmedes ettermåle krever det, eller b. tterforskningshensyn krever at en kjennelse eller beslutning avsagt i en straffesak utenfor hovedforhandling ikke blir of- 	<p>Hjemmel for å pålegge alle taushetsplikt, også mediefolk.</p> <p><u>Referatforbud fra rettsforhandlinger:</u> Etter denne paragraf gjelder forbud mot offentlig referat for saken utenfor hovedforhandling (f eks fengslingssaker). Skal det gis offentlig referat, må man be retten om å hevde forbudet.</p> <p>Retten kan også nedlegge helt eller delvis forbud mot offentlig referat fra rettsforhandlingene.</p> <p>Se Øy «Medierett», sidene 178-198.</p> <p><u>Referatforbud fra rettsavgjørelser:</u> Etter denne paragraf gjelder det noen begrensninger for offentlig referat fra dommen m.v., og ellers kan retten også gi noen slike forbud.</p>

Domstolloven	fentlig gjengitt.
Mediene kan anke referatforbud.	Forbudet gjelder til retten beslutter at det skal oppheves. Forbud etter bokstav a gjelder ikke en domsslutning så langt den kan gjengis uten å røpe noens identitet. Enhver kan anke et forbud eller en nektelse av å oppheve et forbud etter leddet her.
Referatforbud for maks to uker.	Retten kan forby at rettsavgjørelser gjengis offentlig før avgjørelsen er meddelt partene og fornærmede eller etterlatte i lovbestemt rekkefølge, jf. straffeprosessloven § 93 a annet ledd annet punktum. Slikt forbud gjelder likevel ikke for lengre tid enn to uker etter avsigselsen av rettsavgjørelsen.
Anonymisert form.	I saker etter ekteskapsloven eller barneloven og i saker mellom ektefeller eller fraskilte om fordeling eller tildeling av formuen, kan rettsavgjørelser bare gjengis offentlig i anonymisert form. Det samme gjelder i tilsvarende saker mellom personer som er eller har vært samboere.
Forbud mot opptak (foto, film og kringkasting i straffesaker)	Domstolloven § 131a.
<u>Private lydopptak</u> , f eks til støtte for muntlig eller skriftlig referat, er tillatt.	Under forhandlingene i straffesaker er fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn forbudt. Det er også forbudt å fotografere eller gjøre opptak av den siktede eller domfelte på veg til eller fra rettsmøtet eller under opphold i den bygning hvor rettsmøtet holdes, om han ikke samtykker.
Forskrift: →	Dersom særlige grunner taler for det, kan retten under hovedforhandlingen gjøre unntak fra forbudet når det ikke kan antas å ha uheldig virkning for behandlingen av saken og heller ikke andre hensyn taler avgjørende imot. Før tillatelse gis, skal partene ha anledning til å uttale seg.
Det er gitt nærmere regler i forskrift om adgang til unntak fra opptaksforbudet, se FOR-1985-11-15-1910.	Kongen kan gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av disse bestemmelser.
Se Øy «Medierett», side 209-220.	Kongen kan i forskrift gi saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om tillatelse til fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.
	Domstolloven § 133.
	Rettens leder vaaker over, at forhandlingen foregaar med orden og værdighet. Han kan tilrettevise enhver, som forstyrrer forhand-

lingen, eller som kommer med upassende uttalelser eller utilbørlige personlige angrep eller forøvrig optræder paa en maate, som strider mot domstolens værdighet.

Naar en part eller hans stedfortræder, procesfuldmægtig eller forsvarer er tilrettevist, kan retten beslutte at frata ham ordet, hvis han fremdeles optræder utilbørlig.

Folk, som forstyrrer forhandlingen eller krænker domstolens værdighet, kan vises ut. De, som er med i saken, kan dog bare vises ut, hvis de optræder utilbørlig, efterat de er tilrettevist; beslutningen træffes av retten.

Naar det regnes like med fravær i saken, at en part eller hans stedfortræder eller procesfuldmægtig vises ut eller fratages ordet, bør han først være gjort opmerksom paa denne følge.

Fra Domstolloven, kapittel 10, utdrag

Rettergangsstraffer og ansvar i anledning rettssaker

Domstolloven §198

Den, som under et retsmøte forstyrrer forhandlingen eller kommer med upassende uttalelser eller utilbørlige personlige angrep eller forøvrig krænker domstolens værdighet, eller som ikke lyder et paabud fra retten eller dens formand, kan straffes med bøter.

Det samme gjælder den, som i et processkrift kommer med fornærmelser mot retten eller med andre usømmelige uttalelser.

Med bøter straffes også den som foretar fotografering eller opptak i strid med forskriftene i § 131 a, eller som offentliggjør et bilde eller opptak tatt i strid med disse forskrifter.

Straf efter denne paragraf er ikke til hinder for, at gjerningen forfølges paa sedvanlig maate, men kommer i betragtning ved strafutmaalingen

Domstolloven §199

Med bøter straffes den, som bevirker eller medvirker til, at noe som er forhandlet i rettsmøte for lukkede dører, og som skal holdes hemmelig, blir kjent for uvedkommende, eller at noe blir gjengitt offentlig i strid med § 129 eller § 130.

Domstolloven

Rettergangsstraff

Straff for opptak, fotografering mv i strid med forbudet, og for publisering.

Straff for brudd på referatforbud, eller på taushetspålegg.

Kildevern

Anonymitetsvern -

vern for forfattere og kilder i mediene, er et grunnleggende og gammelt prinsipp i norsk journalistikk.

Det ble lovfestet først i 1952, men domstolene anerkjente prinsippet i konkrete saker fra midten av 1800-tallet. Høyesterett aksepterte kildevern i rettspraksis på 1890-tallet.

Fra 2009 gjelder reglene også for nettmedier m.v., se § 22-11 nr (3) og § 125 femte avsnitt, t.h. her >

Se også første kildevernsak på nett; Rt-2011-1266.

Kildevernet er først og fremst en rett ovefor domstol, men også ift krav fra andre myndigheter vil journalister og redaktører kunne nekte å gi svar på spørsmål som kan røpe kilder som er lovt anonymitet, etter Den europeiske Menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 10.

Se Øy «Medierett» (2013), sidene 267-298, Lindahl «Massemedienes kildevern» (2009), samt Øy «Anonymitetsrett og kildevern» (1994).

Ikke forklaringsplikt overfor politiet:

Ingen har plikt til å forklare seg overfor politiet. Det kan alle nekte.

Alle har forklaringsplikt overfor domstol:

Blir du innkalt som vitne i domstol plikter du å møte, men du kan nekte å svare på spørsmål om hvem som er forfatter eller kilde, som er lovt anonymitet. Blir du likevel pålagt å svare, må du anke på stedet. (Se straffeprosessloven § 379 annet ledd.)

Anonymitetsvern og kildevern

Tvisteloven

§ 22-11. Bevisfritak for massemedia – kildevern

(1) Redaktøren av et trykt skrift kan nekte å gi tilgang til bevis om hvem som er forfatter til en artikkel eller melding i skriftet eller kilden for opplysninger i det. Det samme gjelder bevis om hvem som er kilden for andre opplysninger som er betrodd redaktøren til bruk i dennes virksomhet.

(2) Når vektige samfunnsinteresser tilsier at opplysning etter første ledd gis, og det er av vesentlig betydning for sakens oppklaring, kan retten etter en samlet vurdering likevel gi pålegg om at beviset skal framlegges eller at navnet skal opplyses. Dersom forfatteren eller kilden har avdekket forhold som det var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent, kan slikt pålegg bare gis når det er særlig påkrevd at navnet gjøres kjent.

(3) Reglene i denne paragraf gjelder tilsvarende for

- andre som har fått kjennskap til forfatteren eller kilden gjennom sitt arbeid for vedkommende forlag, redaksjon, pressebyrå eller trykkeri, og
- medarbeidere i kringkasting eller annen medievirksomhet som i hovedtrekk har samme formål som aviser og kringkasting.

Straffeprosessloven

§ 125.

Redaktøren av et trykt skrift kan nekte å svare på spørsmål om hvem som er forfatter til en artikkel eller melding i skriftet eller kilde for opplysninger i det. Det samme gjelder spørsmål om hvem som er kilde for andre opplysninger som er betrodd redaktøren til bruk i hans virksomhet.

Samme rett som redaktøren har andre som har fått kjennskap til forfatteren eller kilden gjennom sitt arbeid for vedkommende forlag, redaksjon, pressebyrå eller trykkeri.

Når vektige samfunnsinteresser tilsier at opplysningen gis og den er av vesentlig betydning for sakens oppklaring, kan retten etter en samlet vurdering likevel pålegge vitnet å oppgi navnet. Dersom forfatteren eller kilden har avdekket forhold som det var av samfunnsmessig betydning å få gjort kjent, kan vitnet bare når det finnes særlig påkrevd pålegges å oppgi navnet.

Når svar gis, kan retten beslutte at det bare skal gis til retten og partene i møte for lukkede dører og under pålegg om taushetsplikt.

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder tilsvarende for kringkastingssjef og for medarbeidere i kringkasting 4 eller annen medievirksomhet som i hovedtrekk har samme formål som aviser og kringkasting

Straffeprosessloven, utdrag

Straffeprosessloven § 197.

Uten vedkommendes skriftlige samtykke kan ransaking etter §§ 192, 194 og 195 bare foretas etter beslutning av retten.

Er det fare ved opphold, kan beslutningen treffes av påtalemyndigheten. Ved ransaking av redaksjonslokale eller tilsvarende skal slik beslutning treffes av statsadvokaten, og bare dersom det er sannsynlig at etterforskningen vil bli vesentlig skadelidende dersom man skulle vente på rettens beslutning.

Beslutningen etter første og annet ledd skal så vidt mulig være skriftlig og opplyse om hva saken gjelder, formålet med ransakingen og hva den skal omfatte. En muntlig beslutning skal snarest mulig nedtegnes.

Straffeprosessloven § 198.

Uten beslutning som nevnt i § 197 kan politimann foreta ransaking:

- 1) på sted som nevnt i § 193,
- 2) når mistenkte treffes eller forfølges på fersk gjerning eller ferske spor, eller
- 3) når det er sterk mistanke om en handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i mer enn 6 måneder, og det er nærliggende fare for at formålet med ransakingen ellers vil forspilles.

Personlig ransaking av andre enn mistenkte kan likevel ikke foretas uten samtykke eller beslutning som nevnt i § 197. Første ledd nummer 3 gjelder ikke ved ransaking av redaksjonslokale eller tilsvarende.

Politimann som ifølge påtalemyndighetens eller rettens beslutning skal pågripe en mistenkt, kan i dette øyemed foreta ransaking av hans bolig eller rom, eller på sted hvor det er særlig grunn til å anta at han oppholder seg.

Straffeprosessloven § 200.

Før ransaking settes i verk, skal beslutningen leses opp eller forevises. Foreligger det ikke skriftlig beslutning, skal det opplyses om hva saken gjelder og formålet med ransakingen.

Skal noens bolig eller rom ransakes, skal han eller – om han er fraværende – en av hans husstand eller en nabo tilkalles når det kan skje uten opphold. Ved ransaking av redaksjonslokale skal i stedet redaktøren eller dennes stedfortreder tilkalles, når det kan skje uten opphold. Om nødvendig kan det åpnes adgang med makt. Det som er brutt opp, skal så vidt mulig lukkes til etter ransakingen.

Ransaking - beslag

Ransaking skal som hovedregel besluttes av retten, men i hastesaker kan påtalemyndigheten treffe beslutning. Hvis det gjelder et redaksjonslokale, må beslutningen tas av statsadvokat.

Adgang til ransaking etter denne paragraf nr 3, gjelder ikke for redaksjonslokale eller tilsvarende.

Redaktøren eller hans stedfortreder skal tilkalles (når det kan skje uten opphold), når et redaksjonslokale skal ransakes.

Ransaking - beslag

Husk at

- beslutning om beslag eller pålegg om utlevering (§§ 203-216) kan ankes straks eller senere (§ 208).

Gjennomføres et beslag, skal det settes opp nøyaktig liste over hva beslaget inneholder (§ 207).

Tredje avsnitt:

Dokument som man ikke plikter å forklare seg om, kan ikke beslaglegges uten rettens kjennelse. Hvis politiet ønsker beslag, må dokumentet legges i forseglede konvolutt og tas med til retten for avgjørelse.

REDAKTØRANSVAR

Detter er gjeldende regel om det særlige strafferettslige redaktøransvar, etter den gamle (gjeldende) straffelov.

Bestemmelsen gjelder bare for trykte medier og for kringkasting, ikke for nett-medier.

Den nye bestemmelse - i hovedsak lik - er gjengitt foran, på side 20.

Straffeprosessloven § 205.

Beslag av ting som besitteren ikke vil utlevere frivillig, besluttes av påtalemyndigheten. Beslutningen skal så vidt mulig være skriftlig og opplyse om hva saken gjelder, formålet med beslaget og hva det skal omfatte. En muntlig beslutning skal snarest mulig nedtegnes. Reglene i § 200 første ledd gjelder tilsvarende.

Når påtalemyndigheten finner at særlige grunner foreligger, kan den bringe spørsmålet om beslag inn for retten. Reglene i denne paragrafs første ledd annet til fjerde punktum og § 209 gjelder tilsvarende for rettens beslutning om beslag. Bestemmelsene i § 208 første og tredje ledd gjelder også når beslag er besluttet av retten etter dette ledd.

Dokumenter eller annet som besitteren ikke plikter å forklare seg om uten etter særskilt pålegg fra retten, kan ikke beslaglegges uten rettens kjennelse, hvis ikke slikt pålegg allerede er gitt. Dersom politiet vil ta med dokumenter til retten for avgjørelse av om beslag kan tas, skal dokumentene forsegles i lukket konvolutt i nærvær av en representant for besitteren.

Straffeloven 1905 § 431.

Redaktøren av et blad eller tidsskrift straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder såfremt bladet eller tidsskriftet offentliggjør noe som ville ha pådradd redaktøren straffansvar etter noen annen lovbestemmelse om han hadde kjent innholdet. Dog er han straffri såfremt han godtgjør at det ikke kan legges ham noe til last med hensyn til kontroll med innholdet av skriftet eller tilsyn med eller rettledning eller instruks for hans stedfortreder, medarbeidere eller underordnede.

Når det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter, kan fengsel inntil 6 måneder anvendes. Det kan dog ikke ilegges strengere straff enn etter den lovbestemmelse som ville ha vært anvendelig om redaktøren hadde kjent innholdet.

Ved offentliggjøring gjennom kringkastingssending 6 får disse bestemmelser tilsvarende anvendelse for kringkastingssjef, programdirektør og ansvarlig leder for programavdeling eller distriktskontor.

Om påtalen gjelder det samme som om påtale av den lovovertrødelse skriftet eller sendingen inneholder.

Lov om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester (*utdrag*)

§ 1-1. Definisjoner

I denne lov menes med:

- a) Kringkasting: utsending av tale, musikk og liknende via elektroniske kommunikasjonsnett, ment eller egnet til å ses eller høres direkte og samtidig av allmennheten.
- b) Lokalkringkasting: kringkasting innenfor geografisk avgrensede områder.
- c) Fjernsyn: tjeneste som tilbys av en tjenestetilbyder hvor hovedformålet er å tilby bildeprogrammer som er ment eller egnet til å ses direkte og samtidig på grunnlag av en programoversikt og som distribueres til allmennheten via elektroniske kommunikasjonsnett.
- d) Audiovisuelle bestillingstjenester: tjeneste som tilbys av en tjenestetilbyder hvor hovedformålet er å tilby bildeprogrammer som kan ses på et tidspunkt seeren selv velger og på dennes bestilling fra en programkatalog og som distribueres til allmennheten via elektroniske kommunikasjonsnett.
- e) Bildeprogrammer: et sett av levende bilder med eller uten lyd som utgjør ett enkelt innslag.
- f) Tjenestetilbyder/kringkaster: fysisk eller juridisk person som i ervervsvirksomhet utøver effektiv redaksjonell kontroll med utvelgelsen og organiseringen av lyd- eller bildeprogrammene.
- g) Reklame: enhver form for markedsføring av en vare, tjeneste, sak eller idé mot betaling eller annen form for godtgjøring. Med reklame menes også innslag i fjernsyn eller audiovisuelle bestillingstjenester som har til formål å fremme tjenestetilbyderens egen virksomhet.

Kongen avgjør tvilstilfelle etter denne paragrafen. Kongen eller den Kongen bemyndiger kan i særlige tilfeller helt eller delvis unnta en tjeneste fra loven.

§ 2-3. Forhåndsvurdering av program

Den som ikke har medvirket eller som ikke har programansvar kan ikke kreve å få se eller høre et program før sending.

Første ledd begrenser ikke adgangen til å gi pålegg eller å beslutte og iverksette tvangstiltak etter tvisteloven.

Kringkastingsloven

FORSKRIFT:

Det er gitt egen forskrift med nærmere regler for vern av mindreårgje seere, se FOR-1997-02-28-153

§ 2-4. *Melding fra statsmyndighet m.v.*

Kringkastere skal etter regler Kongen gir, sende meldinger fra statsmyndigheter når det har vesentlig betydning.

Kongen kan gi forskrifter om kringkasteres virksomhet under beredskap og krig.

§ 2-5. *Opptak av program*

Kringkastere skal oppbevare opptak av program i minst to måneder etter sending. Hvis det er klaget over programinnhold m.v. etter kapittel 5, skal programmet oppbevares til klagen er avgjort. Programmet skal også oppbevares dersom det blir gitt melding om at det blir reist søksmål.

Kringkastere plikter å utlevere opptak av program til de instanser som har til oppgave å føre tilsyn med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov.

§ 2-7. *Beskyttelse av mindreårige seere*

Kongen gir i forskrift regler om forbud mot å sende fjernsynsprogram som i alvorlig grad kan skade mindreåriges fysiske, psykiske eller moralske utvikling, særlig hvis programmet inneholder pornografiske scener eller umotivert vold.

Kongen gir i forskrift regler om at fjernsynsprogram med scener eller innslag som kan være skadelige for mindreåriges fysiske, psykiske eller moralske utvikling bare skal sendes i perioder hvor mindreårige vanligvis ikke kan se eller høre sendingen, samt om andre tekniske tiltak som forhindrer at mindreårige kan se eller høre sendingene. Kongen gir i forskrift regler om akustisk og visuell varsling når slike program sendes i ukodet form.

§ 2-8. *Viktige begivenheter*

En kringkaster som har ervervet enerett til fjernsynssending av begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning må ikke utnytte eneretten på en slik måte at en betydelig del av seerne blir fratatt muligheten til å følge begivenheten på vederlagsfritt fjernsyn.

Dersom en kringkaster underlagt norsk jurisdiksjon har ervervet enerett til fjernsynssending av begivenheter som et land som har tiltrådt EØS-avtalen har erklært for å være av vesentlig samfunnsmessig betydning og som er godkjent av EU-Kommisjonen eller EFTAs overvåkingsorgan, kan kringkasteren

ikke utnytte eneretten på en slik måte at en betydelig del av seerne i vedkommende land blir fratatt muligheten til å følge begivenhetene på vederlagsfritt fjernsyn.

Første ledd omfatter avtaler om utnyttelse av enerett inngått etter 30. juli 1997 for begivenheter som finner sted etter denne lovens ikrafttredelse. Andre ledd omfatter avtaler om utnyttelse av enerett inngått etter 30. juli 1997 for begivenheter som finner sted etter denne lovens ikrafttredelse og etter at et land som har tiltrådt EØS-avtalen har gjennomført bestemmelser tilsvarende denne paragrafens første ledd.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av første, andre og tredje ledd, herunder fastsette en liste over begivenheter som har vesentlig samfunnsmessig betydning, samt regler om løsning av priskonflikter.

§ 3-1. Varighet, innhold

Reklameinnslag skal samlet ikke overstige 15 prosent av kringkasterens daglige sendetid. Kongen kan gjøre unntak fra denne bestemmelse for sending av tekstplakater i lokalfjernsyn.

Det kan ikke sendes reklameinnslag i tilknytning til barneprogram eller reklameinnslag som særlig er rettet mot barn i fjernsyn eller audiovisuelle bestillingstjenester.

Kringkasterne kan ikke sende reklame for livssyn eller politiske budskap i fjernsyn. Dette gjelder også tekstfjernsyn.

Kongen kan gi nærmere regler om utsending av, innholdet i, omfanget av og tilsynet med reklamesendinger.

Meldinger fra kringkasteren i forbindelse med egne programmer og tilleggsprodukter direkte avledet av disse programmene skal ikke regnes med i varigheten av reklametiden etter første ledd. Det samme gjelder meldinger om offentlige tjenester og vederlagsfrie innslag om veldedige formål.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om varigheten av meldinger og innslag etter femte ledd, samt om forbud mot å avbryte program for å sende andre meldinger eller utdrag av andre program.

§ 3-2. Særregler om reklame i fjernsyn

Reklameinnslagene i fjernsyn skal hovedsakelig sendes i blokker mellom programmene, og skal klart atskilles fra den ordinære programvirksomhet ved et særskilt lyd- og bildesignal.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om plassering av reklameinnslag.

FORSKRIFT:

Det er gitt egen forskrift med nærmere regler for reklame i kringkasting mv, se

FOR-1997-02-28-153

Kringkastingsloven

FORSKRIFT:

Det er gitt egen forskrift med nærmere regler for reklame og sponing i kringkasting mv, se FOR-1997-02-28-153

Ikke produkt:

Medietilsynet har anmodet TV2 og TVNorge om å rette sin praksis mht visning av sponsors produkter i sponsforplakater., etter at Kultur-departementet har besluttet at dette ikke er tillatt. (Brev fra tilsynet til TV-kanalene sendt 14. mars 2013.)

Begge TV-kanalene har 15. april 2013 svart at de er uenig i dette, med henvisning til lovteksten i §3-4 første avsnitt andre setning, der «produkt» er listet opp.

§ 3-3. *Forbud mot skjult reklame og andre former for skjult markedsføring*

Ingen former for skjult reklame eller andre former for skjult markedsføring skal forekomme i fjernsyn eller audiovisuelle bestillingstjenester.

Med skjult markedsføring menes muntlig eller visuell presentasjon i programmer av en vareprodusents eller en tjenesteleverandørs varer, tjenester, navn, varemerke eller virksomhet dersom presentasjonen skjer forsettlig for å tjene reklameformål og publikum kan villedes med hensyn til presentasjonens art. Slik presentasjon anses som forsettlig særlig dersom den skjer mot betaling eller lignende godtgjøring.

Det skal ikke forekomme markedsføring som benytter metoder som påvirker underbevisstheten.

Bestemmelsen gjelder så langt den passer for radio.

§ 3-4. *Sponsing i kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester*

Dersom et program er sponset, skal det opplyses om dette på en tydelig måte ved inn- og/eller utannonseringen av programmet. Opplysninger om sponsor kan gis i form av sponsors navn, varemerke, logo, produkt eller tjeneste.

Med sponsing menes ethvert bidrag til produksjon eller sending av program fra en fysisk eller juridisk person som selv ikke tilbyr programmet eller er engasjert i produksjonen, med sikte på å fremme sponsors navn, varemerke, omdømme, virksomhet, produkt eller tjeneste.

Innhold og presentasjonsform i sponsede program må være slik at tjenestetilbyderens redaksjonelle integritet opprettholdes fullt ut.

Sponsede program skal ikke oppmuntre til kjøp eller leie av sponsors eller tredje parts produkt eller tjenester, herunder ved å inneholde spesielle salgsfremmende henvisninger til slike produkt eller tjenester, jf. likevel § 3-5.

Nyhets- og aktualitetsprogrammer kan ikke sponses.

Programmer i kringkasting eller audiovisuelle bestillingstjenester kan ikke sponses av fysiske eller juridiske personer hvis hovedaktivitet er å produsere, selge eller leie ut produkt eller tjenester det er forbudt å reklamere for etter norsk lov 4 eller regler

gitt i medhold av norsk lov. Politiske partiorganisasjoner kan ikke sponse programmer.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om sponing av kringkastingsprogrammer og audiovisuelle bestillingstjenester, herunder regler om sponing i Norsk rikskringkasting AS.

§ 3-5. Premier i lyd- eller bildeprogrammer i kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester

I program der det forekommer premier får §§ 3-3 og 3-4 tredje ledd ikke anvendelse for premiepresentasjonen så lenge denne ikke er mer omfattende enn den informasjonen som med rimelighet er nødvendig for å orientere publikum om premien. Presentasjonen må ikke omfatte opplysninger om giveren eller andre av giverens produkter. Muntlig opplysning om hvem som er giver, er likevel tillatt. Det skal særlig vises varsomhet ved presentasjon av premier i barneprogram.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om utforming av premiepresentasjoner.

§ 3-6. Produktplassering i kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester

Produktplassering i kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester er forbudt med de unntak som følger av tredje ledd.

Med produktplassering menes at en vare, tjeneste eller et varemerke inngår i, eller vises til i et program mot betaling eller liknende vederlag for direkte eller indirekte å fremme varer, tjenester eller omdømmet til en fysisk eller juridisk person. Gratis levering av varer eller tjenester som ikke har en betydelig verdi regnes ikke som produktplassering.

På de vilkår som fremgår av § 3-7 skal produktplassering være tillatt i fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester i filmer, fiksjonsbaserte serier, sportsprogrammer og lette underholdningsprogrammer med unntak av programmer som er særlig rettet mot barn.

Adgangen etter tredje ledd omfatter ikke programmer som er produsert eller bestilt av NRK eller tilknyttede foretak.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om produktplassering.

FORSKRIFT:

Det er gitt egen forskrift med nærmere regler for premier og produktplassering i kringkasting mv, se

FOR-1997-02-28-153

Kringkastingsloven

FORSKRIFT:

Det er gitt egen forskrift med nærmere regler for premier og produkt-plassering i kringkasting mv, se

FOR-1997-02-28-153

Bruk av P-merke:

Medietilsynet har bedt TV2 om å fortsette å forklare hva P-merke (for produkt-plassering) betyr, etter at forklaringen var borte i et program. Tilsynet gjør særlig oppmerksom på at dette er en orientering og ikke et vedtak. TV2 tok sitt P-merke i bruk etter lov-endringen 1.1.2013.

Beriktigelsesrett:

På samme måte som trykt presse er lovpålagt å ta inn en rettelse av uriktig faktisk informasjon, (i straffelov 1905 § 430, ny straffelov 2005 § 270), er kringkastere pålagt det samme etter denne bestemmelsen i kringkastingsloven.

§ 3-7. Krav til programmer som inneholder produkt-plassering
Programmer som inneholder produkt-plassering, skal oppfylle følgende krav:

- a) Programmets innhold og fastsetting av sendetid skal ikke under noen omstendigheter påvirkes på en slik måte at det innvirker på ansvaret og den redaksjonelle uavhengigheten til tilbyderer av medietjenesten.
- b) Produkt-plasseringen skal ikke direkte oppfordre til kjøp eller leie av varer eller tjenester, herunder ved å inneholde spesielle salgsfremmende henvisninger til slike varer eller tjenester.
- c) Produkt-plassering skal ikke gi vedkommende vare eller tjeneste en unødig fremtredende rolle.
- d) For å unngå at seerne villedes skal programmer som inneholder produkt-plassering identifiseres på en tydelig og nøytral måte ved begynnelsen og slutten av programmet, samt når programmet fortsetter etter et reklameavbrudd.
- e) Programmer som er produsert eller bestilt av tjenestetilbydere underlagt norsk jurisdiksjon eller tilknyttede foretak, kan ikke inneholde produkt-plassering av produkter eller tjenester som er av særlig interesse for barn eller av våpen, modeller av våpen eller leketøysutgaver av våpen.
- f) Programmer som er produsert eller bestilt av fjernsynsforetak underlagt norsk jurisdiksjon eller tilknyttede foretak, kan ikke inneholde produkt-plassering finansiert av politiske partiorganisasjoner.

Kravet i bokstav d gjelder ikke for programmer som verken er produsert eller bestilt av tjenestetilbyderen eller tilknyttede foretak.

§ 5-1.

Enhver fysisk og juridisk person hvis rettmessige interesser er blitt krenket ved fremsettelse av uriktige faktiske opplysninger i et kringkastingsprogram, skal ha rett til å beriktige påstandene. Krav om beriktigelse må fremsettes for vedkommende kringkaster innen tre måneder fra den dag da programmet ble sendt. Krav om beriktigelse kan avvises dersom det ville innebære en straffbar handling eller påføre kringkasteren ansvar.

Retten etter første ledd gjelder overfor kringkastere underlagt norsk jurisdiksjon.

Politiregisterloven (utdrag)

Kapittel 5. Utlevering og tilgang til opplysninger

§ 19. Generelt om utlevering av opplysninger

Politiet og påtalemyndigheten kan utlevere opplysninger dersom det er adgang til dette etter reglene om taushetsplikt i kapittel 6, og vilkårene for utlevering i § 8 annet ledd og § 20 er oppfylt for opplysninger som der nevnt.

§ 20. Særlige regler for utlevering av ikke-verifiserte opplysninger

Opplysningene skal så vidt mulig verifiseres før de utleveres. Opplysningene skal fortrinnsvis utleveres i skriftlig form, og i så fall skal det fremgå at de er ikke-verifiserte. Dersom ikke-verifiserte opplysninger utleveres muntlig, bør det gjøres oppmerksom på at opplysningene er ikke-verifiserte.

Ikke-verifiserte opplysninger kan utleveres når det er nødvendig for å verifisere opplysningene.

Ved utlevering til bruk i den enkelte straffesak 1 og ved avvergende og forebyggende virksomhet, jf. §§ 26 og 27, gjelder kun første ledd annet punktum.

Bestemmelsen i § 53 gjelder tilsvarende.

Kapittel 6. Begrensninger i taushetsplikten

§ 23. Omfanget av taushetsplikten

Enhver som er ansatt i eller utfører tjeneste eller arbeid for politiet eller påtalemyndigheten, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om

1. noens personlige forhold, eller
2. tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den opplysningen angår.

Taushetsplikten gjelder også for opplysninger som det ut fra hensynet til etterforskningen i den enkelte sak, hensynet til

Politiregisterloven

(§ 14 og § 57 trer i kraft senere.)

Politiregisterloven trådte i kraft 1. juli 2014, og samtidig ble også forskrift til loven iverksatt - med flere detaljer som regulerer politi- og påtalemyndighetens utlevering av informasjon til allmennhet og medier.

Du finner forskriften på side 46.

Disse reglene avløser Riksadvokatens rundskriv fra 1981, som i godt over 30 år har regulert åpenhet og innsyn i straffesaker i Norge, fram til domstolsbehandlingen.

PERSONLIG FORHOLD omfatter mer her, enn i annen lovgivning: «Begrepet «noens personlige forhold» omfatter i strafferettspleien også blant annet fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted, selv om dette ikke uttrykkelig fremgår...»
(Ot.prp.108 [2008-2009]),
merknad til § 23.

spanings- og etterretningsvirksomheten eller hensynet til politiets operative virksomhet og organiseringen av denne er nødvendig å holde hemmelig. Begrensningene i taushetsplikten i § 22 og §§ 24 til 34 kommer bare til anvendelse så langt de passer.

Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet. Opplysninger som nevnt i paragrafen her kan heller ikke utnyttes i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre.

Taushetsplikten gjelder også overfor andre i politiet og påtalemyndigheten, med mindre § 21 kommer til anvendelse.

For taushetsplikt i tilknytning til kommunikasjonskontroll gjelder straffeprosessloven 3 kapittel 16a.

§ 24. Taushetsplikt når det ikke er behov for beskyttelse

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene

1. gjøres kjent for andre, i den utstrekning den som har krav på taushet samtykker,
2. brukes når behovet for beskyttelse må anses varetatt ved at de gis i statistisk form eller ved at individualiserende kjennetegn utelates på annen måte, eller
3. brukes når ingen berettiget interesse tilsier at de holdes hemmelig, for eksempel når de er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder.

§ 25. Taushetsplikt i forhold til parter eller den opplysningen gjelder, og til bruk i sak om erstatning

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene i en sak gjøres kjent for sakens parter, for fornærmede eller for etterlatte, eller deres representanter, og ellers for dem som opplysningene direkte gjelder.

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at opplysninger brukes i sak om erstatning etter straffeforfølgning etter straffeprosessloven kapittel 31.

Dette gjelder ikke for opplysninger som kan skade politiets arbeid med å forebygge eller avdekke lovbrudd eller opprettholde ro og orden dersom de blir kjent, med mindre annet følger av straffeprosesslovens regler om dokumentinnsyn.

§ 26. Taushetsplikt i den enkelte straffesak

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene brukes i den enkelte straffesak, herunder til etterforskning, saksforberedelse, avgjørelse, gjennomføring av avgjørelsen, oppfølging og kontroll.

§ 27. Taushetsplikt ved avvergende og forebyggende virksomhet

Taushetsplikten er ikke til hinder for at politiet utleverer opplysninger, dersom det er nødvendig for å avverge et lovbrudd.

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at opplysninger utleveres til

1. offentlige organer, for å forebygge lovbrudd, eller
2. private, dersom det er nødvendig for å forebygge lovbrudd og andre løsninger må antas å være utilstrekkelige.

Utlevering må uansett være forholdsmessig i den konkrete situasjon, og det skal særlig legges vekt på om opplysningene formidles til en mottaker som er underlagt taushetsplikt, hvordan det kan forventes at mottaker benytter opplysningene og om opplysningene etter sin art eller kilde er beheftet med usikkerhet. Dersom det er mulig og hensiktsmessig å varsle den registrerte, bør dette gjøres før utlevering skjer.

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at politiet utleverer opplysninger til andre offentlige organer og institusjoner som inngår i et kriminalitetsforebyggende samarbeid når det er nødvendig for å forebygge kriminalitet. Bestemmelsen i tredje ledd kommer til anvendelse.

Utlevering av opplysninger etter annet ledd skal besluttes av den behandlingsansvarlige. Opplysningene skal fortrinnsvis utleveres i skriftlig form. Den behandlingsansvarlige skal nedtegne hvilke opplysninger som utleveres, hvem de utleveres til og årsaken til at de utleveres. Dersom opplysningene er ikke-verifisert, skal dette fremgå særskilt. Nedtegningsplikten gjelder også for utlevering av opplysninger etter første ledd.

§ 28. Taushetsplikt ved politiets andre oppgaver

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres

til offentlige organer og private i den utstrekning det er nødvendig for utøvelsen av ordenstjenesten og politiets service- og bistandsfunksjon.

Bestemmelsene i § 27 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 29. Taushetsplikt ved utlevering til politiets forvaltningsvirksomhet mv.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger gjøres kjent for andre tjenestemenn i politiet og påtalemyndigheten i den utstrekning det er nødvendig for utøvelsen av politiets forvaltningsvirksomhet og sivile gjøremål.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om utlevering av opplysninger til politiets forvaltningsvirksomhet og sivile gjøremål.

§ 30. Taushetsplikt ved utlevering til offentlige organer i deres interesse

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres til andre offentlige organer i deres interesse, dersom dette er nødvendig for å fremme mottakerorganets oppgaver etter lov eller for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte.

Bestemmelsene i § 27 tredje ledd første punktum og femte ledd gjelder tilsvarende.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om utlevering av opplysninger til offentlige organer i deres interesse, herunder hvem det skal utleveres opplysninger til, hvilke kategorier opplysninger som kan utleveres, hva som er kriteriene for at utlevering er nødvendig, den behandlingsansvarliges informasjonsplikt etter § 48 og den registrertes innsynsrett etter § 49 første ledd.

§ 31. Taushetsplikt ved utlevering til private i deres interesse

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres til private i deres interesse, dersom dette er nødvendig for å fremme mottakerens oppgaver etter lov eller for å hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte.

Bestemmelsene i § 27 tredje ledd første punktum og femte ledd gjelder tilsvarende.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om utlevering av opplysninger til private i deres interesse, herunder hvem det er plikt til å utlevere opplysninger til, hvilke kategorier opplysninger

som kan utleveres, hva som er kriteriene for at utlevering er nødvendig, den behandlingsansvarliges informasjonsplikt etter § 48 og den registrertes innsynsrett etter § 49 første ledd.

§ 32. Taushetsplikt ved statistisk bearbeiding, utrednings- og planleggingsoppgaver mv.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger brukes for statistisk bearbeiding, utrednings- og planleggingsoppgaver eller i forbindelse med revisjon eller annen form for kontroll.

§ 33. Taushetsplikt ved forskning

Når det finnes rimelig og ikke medfører uforholdmessig ulempe for andre interesser, kan det bestemmes at opplysninger i det enkelte tilfelle gis til bruk for forskning, uten hinder av taushetsplikten i § 23.

I straffesaker treffes beslutning etter første ledd av riksadvokaten og for øvrig av Politidirektoratet, eller av Justisdepartementet for så vidt gjelder opplysninger i saker som behandles av Politiets sikkerhetstjeneste.

Bestemmelsene i forvaltningsloven 4 § 13d annet og tredje ledd og § 13e kommer til anvendelse så langt de passer.

§ 34. Taushetsplikt ved utlevering til allmennheten i straffesak

Taushetsplikten som nevnt i § 23 første ledd er ikke til hinder for at allmennheten gis opplysninger fra straffesak på følgende vilkår:

1. Når dette er nødvendig for å ivareta straffeforfølgningens allmennpreventive virkning, for offentlig kontroll med myndighetsutøvelsen og for å gi saklig og nøktern informasjon om hendelser av allmenn interesse. Det kan også gis opplysninger med det siktemål å bidra til oppklaring av lovbrudd, jf. § 26.
2. Opplysninger skal gis uten bruk av navn og andre identifiserende opplysninger, med mindre dette er nødvendig ut fra formålet, eller for å forhindre forveksling, eller opplysningene allerede er alminnelig kjent.
3. Opplysninger som ikke har vært etterforsket, skal normalt ikke offentliggjøres. Bestemmelsen i § 20 første ledd første punktum gjelder tilsvarende.

§ 34

Her er paragrafen som erstatter det gamle rundskrivet fra Riksadvokaten, om informasjon til mediene i straffesaker.

Se også forskriften § 9-8, side 45.

Taushetsplikt kan pålegges

av politi eller påtalemyndighet. Det er uklart hvorvidt det vil være mulig å pålegges journalist eller redaktør.

Det som er nevnt i lovproposisjonen om hvem som kan pålegges, er følgende:

«Mest praktisk er det sannsynligvis å pålegge vitner taushetsplikt, men det kan også være aktuelt å pålegge arbeidsgivere, arbeidskollegaer, husverter mv. en slik plikt. Personer som har innsynsrett, som parter og eventuelt fornærmede, kan ikke pålegges taushetsplikt.»

(*Ot.prp.nr. 108 [2008-2009], punkt 11.5*).

Innsyn for «den registrerte»

Kongen gir i forskrift nærmere regler om opplysninger til allmennheten i straffesak.

§ 35. Pålegg om taushetsplikt

Politiet eller påtalemyndigheten kan pålegge taushetsplikt når mottaker får opplysninger undergitt taushetsplikt i forbindelse med at de uttaler seg til eller på annen måte bistår politiet eller påtalemyndigheten. Det samme gjelder når fornærmede, etterlatte og deres representanter får opplysninger undergitt taushetsplikt, jf. § 25 første ledd.

Politiet eller påtalemyndigheten kan pålegge enhver som utfører tjeneste eller arbeid for statlig eller kommunalt organ, taushetsplikt om opplysninger som nevnt i § 23 annet ledd når organet mottar opplysninger som er taushetsbelagt i henhold til denne loven.

Brudd på taushetsplikten etter første og annet ledd straffes etter straffeloven § 121 dersom vedkommende er gjort oppmerksom på at overtredelse kan få slik følge. Vedkommende myndighet skal sørge for at taushetsplikten og straffetrusselen blir kjent for dem den gjelder, og kan kreve skriftlig erklæring om at de kjenner og vil respektere reglene.

(SE OGSÅ FORSKRIFT OM DETTE, side 46)

§ 49. Innsyn

I den enkelte straffesak har den registrerte rett til dokumentinnsyn i samsvar med straffeprosesslovens 4 regler.

Utenfor den enkelte straffesak har den registrerte rett til å få opplyst hvilke opplysninger som er registrert om seg selv.

Den registrerte har, både i og utenfor den enkelte straffesak, rett til å få opplyst hvorvidt opplysninger om vedkommende er utlevert, hvem de er utlevert til og hvilke opplysninger som er utlevert.

Innsyn etter annet og tredje ledd kan nektes dersom det er nødvendig av hensyn til

1. kriminalitetsbekjempelsen,
2. nasjonal og offentlig sikkerhet,
3. gjennomføring av strafferettslige reaksjoner,
4. vern av andre personer enn den registrerte, eller
5. mottakerorganets lovpålagte kontrolloppgaver.

Forskrift om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterforskriften)

FOR-2013-09-20-1097

§ 9-8. Utlevering av opplysninger til allmennheten i straffesak

Opplysninger kan utleveres til allmennheten i straffesak i en refererende og nøktern form uten vurderende kommentarer, jf. politiregisterloven § 34, for å

1. medvirke til en saklig og nøktern reportasje og omtale i massemedia om strafforfølgning og behandling av straffesaker,
2. korrigere uriktigheter eller usanne rykter og opplysninger som er egnet til å skade omdømmet til noen person, organisasjon, institusjon, virksomhet mv., eller for å skape nødvendig balanse i en omtale,
3. advare mot fare og for å oppklare lovbrudd, eller
4. fremme alminnelig lovlydighet.

Opplysninger som lett kan røpe identitet, herunder navn, skal ikke utleveres med mindre dette er påkrevd ut fra formålet med meddelelsen, eller navnet allerede må antas å være velkjent i forbindelse med saken, eller nærmere identifisering er nødvendig for å unngå at mistanke kan rettes mot uskyldige.

Opplysninger om og innholdet i anmeldelser skal ikke utleveres før disse er vurdert og nærmere undersøkt og prøvet.

Opplysninger om innholdet i innstillinger til overordnet ledd i påtalemyndigheten skal ikke utleveres før tidligst etter at påtalespørsmålet er avgjort.

Opplysninger, herunder meddelelse om påtalevedtak (henleggelse, påtaleunntatelse, forelegg eller tiltale) bør ikke utleveres før den eller de anmeldte eller mistenkte har fått underretning om avgjørelsen. Hvorvidt det skal gis kopi av vedtatte forelegg må blant annet bero på hva saken gjelder og hvilke sensitive personopplysninger gjerningsbeskrivelsen inneholder.

Forskriften til Politiregisterloven

Forskriften

til politiregisterloven trådte delvis i kraft i 2013, men bestemmelser som gjelder utlevering av informasjon om straffesaker trådte i kraft 1. juli 2014.

Viktigste bestemmelse om forholdet til mediene er § 9-8, som i det vesentlige er en videreføring av de retningslinjer som gjaldt etter Riksadvokatens rundskriv fra 1981.

Identitet, navn

Anmeldelser

Innstilling om påtale

Påtalevedtak

Kopi av forelegg

Forskriften til
Politiregisterloven

Foreløpige siktelsler

Avgjørelser,
forføyninger,
direktiver m.v.

Det skal vises varsomhet med utlevering av for detaljerte opplysninger om foreløpige siktelsler.

Det kan utleveres opplysninger om avgjørelser og forføyninger som er truffet, om direktiver som er gitt til politiet om sakens behandling og om administrative forhold i forbindelse med sakens innbringelse for retten.

Utdrag fra kapittel 11. Saksbehandlingsregler og pålegg om taushetsplikt

§ 11-5. Saksbehandlingen ved pålegg om taushetsplikt

Pålegg om taushetsplikt i henhold til politiregisterloven § 35 skal alltid gis skriftlig. I pålegget skal det i det minste fremgå

1. hva som er det rettslige grunnlaget for taushetsplikten,
2. hvilke opplysninger som er omfattet av taushetsplikten, og
3. at brudd på taushetsplikten kan straffes etter straffeloven § 121.

Den behandlingsansvarlige skal forvise seg om at taushetsplikten og straffetrusselen blir kjent for dem det gjelder, og kan kreve skriftlig erklæring om at de kjenner og vil respektere reglene.

DOKUMENTER I EN AVSLUTTET STRAFFESAK

Reglene i dette kapittelet erstatter de gamle regler om utskrift og utlån som sto i Påtaleinstruksen kapittel 4.

Til fornærmede og etterlatte, og den som har rettslig interesse...

Kapittel 27. Utskrift og utlån av dokumentene i en avsluttet straffesak

§ 27-1. Rett til utskrift av dokumenter i en avsluttet straffesak

Fornærmede og etterlatte kan kreve utskrift av rettsbøker og andre dokumenter i en avsluttet straffesak. Slikt krav kan også fremsettes av enhver annen som det har rettslig interesse for.

Bestemmelsen i første ledd gjelder ikke personalrapporten og andre dokumenter som etter § 25-3 første ledd annet og tredje punktum skal arkiveres særskilt. Bestemmelsen gjelder heller ikke for dokumenter som inneholder taushetsbelagte person-

opplysninger fra annet offentlig organ som organet ikke har innhentet for bruk i straffesaken. Fornærmede og andre kan ikke uten rettslig interesse kreve utskrift av andre dokumenter med personopplysninger som ikke går frem av dom i saken.

Enhver kan kreve utskrift av en dom i en bestemt straffesak så langt som det ikke gjelder forbud mot offentlig gjengivelse av dommen, eller, dersom det gjelder slikt forbud eller utskrift nektes etter straffeprosessloven § 28 tredje ledd, innsyn i domsslutningen. Tilsvarende gjelder også for kjennelser som avgjør anker og kjennelser om habilitet, avvisning, gjenåpning, erstatning i anledning forfølgning og heving. Kravet kan alltid avslås hvis avgjørelsen er eldre enn 5 år eller den som krever utskrift bare identifiserer avgjørelsen ved siktedes navn. Utskrift av dom eller kjennelse kan gis selv om de inneholder gjengivelse fra psykiatriske erklæringer, personundersøkelser eller andre personopplysninger. Utskrift av kjennelser i saker som nevnt i straffeprosessloven § 100 a skal ikke gis.

Spørsmålet om retten til utskrift bedømmes for hvert enkelt dokument.

For øvrig kommer bestemmelsene i straffeprosessloven § 28 tredje ledd til anvendelse.

§ 27-2. Utlån og gjennomsyn av dokumentene i en avsluttet straffesak

Dokumentene i en avsluttet straffesak kan lånes ut til politi, påtalemyndighet, domstolene og kriminalomsorgsmyndighetene til bruk for strafferettspleien.

Begjæring fra andre offentlige myndigheter om utlån av dokumentene bør som regel etterkommes når lån av dokumentene anses nødvendig for å fremme mottakerorganets oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningsgrunnlag. Dokumenter som nevnt i straffeprosessloven § 28 tredje ledd femte og sjette punktum og § 27-1 annet ledd, skal likevel bare lånes ut når særlige grunner taler for det.

Begjæring fra andre om utlån eller gjennomsyn av dokumentene i en avsluttet straffesak kan bare etterkommes dersom vedkommende

Forskriften til
Politiregisterloven

UTSKRIFT AV DOM:
Til enhver... - det
gjelder også medie-
folk...

KJENNELSER

Se straffeprosess-
loven § 28 tredje
ledd

Utlån til den som
har saklig grunn

Utlån til forskning

Dokumentene i
straffesak arkiveres
normalt i det politi-
distrikt som sto for
etterforskningen.

har saklig grunn for lån eller gjennomsyn av dokumentene. Utlån skal alltid nektes i de tilfeller som er nevnt i straffeprosessloven § 28 tredje ledd. Personalrapport og andre dokumenter som etter § 25-3 første ledd annet og tredje punktum skal arkiveres særskilt, kan bare lånes ut eller overlates til gjennomsyn til den som dokumentene angår eller med hans samtykke. Andre enn advokater og forsikringselskaper bør normalt bare gis adgang til kontrollert gjennomsyn av dokumentene.

For utlån av dokumentene til forskningsformål gjelder reglene i politiregisterloven § 33 og forvaltningsforskriften § 9 om foreleggelse av saken for Rådet for taushetsplikt og forskning så langt de passer.

Dokumenter som er lånt ut i medhold av denne bestemmelsen kan bare brukes til det formål som begrunner utlånet. Det kan bare tas kopi av dokumentene i den grad det er nødvendig av hensyn til dette formålet. Ved utlån av dokumentene til advokat kan dokumentene eller kopi av disse bare overlates til advokatens klient når politiet har samtykket. Det kan for øvrig settes de vilkår og begrensninger med hensyn til bruken av utlånte dokumenter som politiet finner nødvendig for å hindre misbruk.

Det bør normalt settes frist for tilbakelevering av utlånte dokumenter, og politiet skal påse at fristen overholdes.

§ 27-3. Behandling av begjæring om utskrift, utlån eller gjennomsyn av dokumenter i en avsluttet straffesak

Begjæring om utskrift, utlån eller gjennomsyn av dokumenter avgjøres av den behandlingsansvarlige, på det sted hvor dokumentene oppbevares, se § 25-3 første ledd. Oppbevares dokumentene av militær myndighet, jf. § 25-3 annet ledd, avgjøres spørsmålet av den behandlingsansvarlige, på det sted hvor saken har vært behandlet eller hvor fra etterforskningen har vært ledet.

I begjæringen skal det opplyses hva de aktuelle dokumentene skal brukes til. Det kan kreves at begjæringen blir nærmere begrunnet.

Avslås en begjæring om utskrift etter reglene i § 27-1, kan vedkommende kreve at spørsmålet blir forelagt retten til avgjørelse. I så fall skal politiet sørge for at dette blir gjort. Den som ber om utskrift, kan også påklage avslag på utlån til overordnet påtalemyndighet, jf. politiregisterloven § 55 og forskriften kapittel 18. Reglene i første og annet punktum gjelder ikke dersom utskrift er nektet etter reglene i straffeprosessloven § 28 tredje ledd femte punktum første alternativ eller sjette punktum. Politiet skal informere den som har fått avslag på en begjæring om utskrift, om rettighetene som nevnt i leddet her.

Avslås en begjæring om utlån eller gjennomsyn etter reglene i § 27-2, skal vedkommende gjøres kjent med at avslaget kan påklages til overordnet påtalemyndighet. Det samme gjelder dersom det er satt spesielle vilkår eller begrensninger for bruken av utlånte dokumenter.

Forskriften til Politiregisterloven

Avslag etter 27-1
kan bringes inn for
retten...

Avslag etter 27-2
kan bare påklages til
overordnet påtale-
myndighet - se likevel
Høyesteretts
avgjørelse i saken om
utlevering av lydbånd
fra rettssaken mot
Treholt, Rt-2013-374.

Loven er i kortform kalt både redaktørloven og fridomslova, og som det framgår av § 1 omfatter den ALLE medier, på alle plattformer - også nettmedier og andre elektroniske medier.

Til § 3 vises det til gammel straffelov (1905) § 429, og til ny straffelov (2005) § 270 (første og andre avsnitt), som ennå ikke er trådt i kraft. Begge disse paragrafene er gjengitt på neste side, side 51.

Til § 4 er det i lovforarbeid vist til Grunnloven § 100 og til EMK (Den europeiske menneskerettskonvensjon).

Lov om redaksjonell fridom

§ 1. Føremål

Føremålet med lova er å sikre redaksjonell fridom i media.

§ 2. Verkeområde

Lova gjeld for

1. dagsaviser og andre periodiske publikasjonar som driv journalistisk produksjon og formidling av nyhende, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt,
2. kringkastarar, jf. kringkastingsloven 1 § 1-1 tredje ledd og
3. elektroniske massemedium som har tilsvarande føremål og funksjon som medium nemnde under nr. 1 og 2.

Lova gjeld ikkje medium som har som hovudføremål å drive med reklame eller marknadsføring, eller som hovudsakleg er retta mot medlemmer eller tilsette i bestemte organisasjonar, foreiningar eller selskap.

§ 3. Plikt til å ha ein redaktør

Medium som nemnt i § 2 skal ha ein redaktør.

Med redaktør er i denne lova meint den som tek avgjerd om innhaldet i mediet eller om ein del av dette, anten han blir kalla redaktør, utgivar eller noko anna.

§ 4. Redaksjonell fridom

Innanfor ramma av grunnsynet og føremålet til verksemda skal redaktøren 2 leie den redaksjonelle verksemda og ta avgjerder i redaksjonelle spørsmål.

Eigaren av medieføretaket eller den som på eigaren sine vegner leier føretaket, kan ikkje instruere eller overprøve redaktøren

i redaksjonelle spørsmål, og kan heller ikke krevje å få gjere seg kjend med skrift, tekst eller bilete eller høyre eller sjå programmateriale før det blir gjort allment tilgjengeleg.

§ 5. Høve til å fråvike lova

Regelen i § 4 kan ikkje fråvikast gjennom avtale eller anna rettsgrunnlag til ugunst for redaktøren.

§ 6. Ikraftsetjing

Lova trer i kraft frå det tidspunkt Kongen fastset.

Gjeldende straffelov (1905) § 429.

Er det i et blad eller tidsskrift ikke angitt hvem som er redaktør, straffes redaktøren og forleggeren med bøter.

Er en annen person enn den virkelige redaktør angitt, straffes både denne og forleggeren med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. På samme måte straffes også den som uriktig er angitt som redaktør, såfremt angivelsen er skjedd med hans samtykke.

Ny straffelov (2005), første og andre avsnitt:

§ 270 Andre forpliktelser ved utgivelse av trykt skrift

Den som står for trykkingen av et skrift, og som unnlater å oppgi foretaksnavn og trykkested, straffes med bot. På samme måte straffes en trykker som gir uriktig informasjon som nevnt i første punktum. Straff kommer ikke til anvendelse ved trykking av stemmesedler, prisangivelser, formularer og lignende.

Er det i et blad eller tidsskrift ikke angitt hvem som er redaktør, straffes redaktøren og utgiveren med bot. På samme måte straffes redaktøren og utgiveren dersom feil person er oppgitt å være redaktør. Den som har samtykket i uriktig å oppgis som redaktør, straffes med bot.

Lov om redaksjonell fridom

Avslag etter 27-1 kan bringes inn for retten...

Avslag etter 27-2 kan bare påklages til overordnet påtalemyndighet - se likevel Høyesteretts avgjørelse i saken om utlevering av lydbånd fra rettssaken mot Treholt, Rt-2013-374.

Straffeloven 1905

Navn på trykkeri og trykkested skal oppgis i trykt skrift, etter den gamle straffelov. I ny straffelov (2005), står regelen i § 270, første avsnitt, se side 51.

En lignende regel finnes for hjemmesider på Internett, se side 54.

Beriktigelsesrett eller imøtegåelsesrett, slik den står i gjeldende strafferett. I den nye straffeloven (2005), er bestemmelsen inntatt i § 270, tredje avsnitt - se side 20.

Se også tilsvarende regel for kringkasting i § 5-1 i kringkastingsloven, side 38.

PÅ INTERNETT;

Europarådets Ministerkomite vedtok 2004 en anbefaling som oppfordrer medlemslandene til å utvide retten til å korrigere faktiske feil, som inntil nå har omfattet bare trykt presse, radio og fjernsyn, til elektronisk kommunikasjon og tjenester som gir informasjon som er journalistisk redigert. Anbefalingen sier spesifikt at hvis omstridt informasjon forblir tilgjengelig for allmennheten, og hvis en rett korrigerende innvilges, bør det etableres mellom de to elementene.

(Rec(2004)16)

Gjeldende straffelov (1905) § 428.

Den, som unnlader at angive sit Navn eller Foretaksnavn samt Trykkestedet paa et af ham trykt Skrift - med Undtagelse af Stemmesedler, Prisangivelser, Formularer og lignende - eller gjør en urigtig Angivelse, straffes med Bøder.

Gjeldende straffelov (1905) § 430.

Med bøter straffes redaktøren av et blad eller tidsskrift, når han vegrer seg for å oppta uforandret en imøtegåelse av anførsler av faktisk art i bladet eller tidsskriftet, såfremt det innen 1 år forlanges av noen som anførselene umiddelbart vedkommer, og imøtegåelsen begrenser seg til anførsler av faktisk art og ikke inneholder noe straffbart. Redaktøren kan dessuten tilpliktes under løpende mulkt å oppta imøtegåelsen.

Vegring anses for å finne sted så fremt imøtegåelsen ikke er opptatt i det første eller annet nummer av bladet, for tidsskrifter det første nummer som ikke var ferdig til trykning da imøtegåelsen ble forlangt, på et like iøynefallende sted som det imøtegatte og for øvrig på slik måte og med slikt utstyr som god presseskikk tilsier.

Offentlig Paatale finder alene Sted efter fornærmedes Begjæring.

Gjeldende straffelov (1905) § 430 a.

Med bøter straffes redaktøren når han, uaktet hans blad eller tidsskrift har inntatt eller gjengitt en ærekrenkelse og denne har foranlediget straff, mortifikasjon eller forlik, ikke på forlangende av den fornærmede 4 inntar domsslutningen, domsgrunnene eller forliket uten vederlag og i spissen av bladet eller tidsskriftet. Det skal gjøres innen en uke efterat avskrift er mottatt eller om det ikke er mulig, i det første nummer eller hefte som derefter kommer ut. Forlangende om inntagelse må være fremsatt innen et år efter dommen eller forliket. Hvor det gjelder offentliggjørelse som har funnet sted senere enn dommen eller forliket, må forlangendet være fremsatt innen et år efter offentliggjørelsen.

Bestemmelsene i § 430 annet punktum får tilsvarende anvendelse.

Foranstående bestemmelser får tilsvarende anvendelse ved forbrytelse mot § 130.

Offentlig påtale finner bare sted efter fornærmedes begjæring.

Fellende dom for ærekrenkelse kan kreves publisert av den som ble fornærmet.

Bestemmelsen er vedtatt opphevet i forbindelse med ny straffelov av 2005, som ennå ikke er iverksatt.

Skadeserstatningsloven inneholder imidlertid hjemmel for å pålegge domfelte å betale for kunngjøring av domsresultat.

Se side 4 og 5.

Alle virksomheter som er pliktig til å registrere seg i Enhetsregisteret eller i Foretaksregisteret, må også merke sine hjemmesider på Internett med navn og sitt organisasjonsnummer.

Enhetsregisterloven

§ 23. Dokumentopplysninger.

En registreringsenhets hjemmesider på Internett, brev og forretningsdokumenter uavhengig av hvilket medium de forefinnes på, skal inneholde enhetens organisasjonsnummer og navn. Dette gjelder ikke for enkeltpersoner som ikke er innehaver av enkeltpersonforetak. For enheter registrert i Merverdiavgiftsregisteret skal salgsdokumenter i tillegg inneholde bokstavene MVA plassert bak organisasjonsnummeret.

Foretaksregisterloven

§ 10-2. Dokumentopplysninger

Et foretaks hjemmesider på Internett, brev og forretningsdokumenter, uavhengig av hvilket medium de forefinnes på, skal inneholde foretakets organisasjonsnummer og foretaksnavn. For foretak som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, skal salgsdokumenter i tillegg inneholde bokstavene MVA plassert bak organisasjonsnummeret.

Et aksjeselskaps og et allmennaksjeselskaps hjemmesider på Internett, brev og forretningsdokumenter, uavhengig av hvilket medium de forefinnes på, skal i tillegg angi det register der selskapet er registrert, selskapsform, hovedkontor og eventuelt at selskapet er under avvikling.

For filial av utenlandsk foretak, jf. § 3-8, skal filialens brev, kunngjøringer og andre dokumenter i tillegg angi det register filialen er registrert i. I tillegg skal det angis opplysninger om hovedforetaket som nevnt i andre ledd.

Dersom et foretaks dokumenter ikke inneholder opplysninger som pålagt i første, andre og tredje ledd, kan registerfører ilegge foretaket og de som har meldeplikt etter § 4-2 første ledd løpende tvangsmulkt inntil dokumentene er i samsvar med denne bestemmelsen. Det samme gjelder opplysninger som nevnt i forordning (EØF) nr. 2137/85 art. 25, jf. EØFG loven § 1. Departementet kan gi regler om fastsettelse og beregning av tvangsmulkt og om ettergivelse av ilagt mulkt. Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.